

HOMILETSKA GRAĐA:
OD XII. DO XXII. NEDJELJE KROZ GODINU

XII. NEDJELJA

Čitanja: Zah 12, 10-11

Gal 3, 26-29

Lk 9, 18-24

1. PETROVA ISPOVIJEST

“A on im reče: ‘A vi, što vi kažete, tko sam ja?’ Šimun Petar odgovori: ‘Krist – Pomazanik Božji!’ (Lk 9, 20). Nije nezanimljivo mišljenje mnoštva: jedni vjerovahu da je on uskrsnuli Ilija, za kojeg držahu da je trebao ponovno doći, drugi smatrahu da je uskrsnuli Ivan, za kojeg znadoše da bijaše pogubljen, ili pak neki od drevnih proroka (usp. Lk 9, 19; usp. Mt 16, 14). Pronalaženje zašto su se mišljenja razlikovala nadilazi naše sile: konačno, mišljenja i razbor svakoga pojedinca različiti su. Uostalom, ako je apostolu Pavlu bilo dostatno ne znati ništa drugo osim Isusa Krista, i to raspetoga (usp. 1 Kor 2, 2), što bih ja trebao željeti znati išta više od Krista? U samome ovom imenu izraženo je božanstvo, utjelovljenje, vjera i muka. Pa premda su i apostoli to znali, Petar u ime sviju odgovara: “*Ti si Krist, Sin Boga živoga*” (Mt 16, 16). On je sve sazeo, izražavajući narav i ime koje sadrži ukupnost kreposti...

Vjeruj, dakle, onako kako je vjerovao Petar, da bi i ti mogao biti blažen i zavrijedio čuti riječi: “*Jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima*” (Mt 16, 17). Tijelo i krv, naime, mogu objaviti samo ono što je zemaljsko; onaj pak, tko govori u duhu otajstava, ne oslanja se na učenja tijela i krvi, nego na

božansko nadahnuće. Ne oslanjaj se, dakle, na tijelo i krv, da ti tijelo i krv ne bi zapovijedali te i sam ne postaneš tijelo i krv...

Petar nije čekao da sazna mišljenje puka, nego je odmah izrazio svoje, rekavši: "Ti si Krist, Sin Boga živoga". Onaj koji jest, jest uvijek, ne počinje niti prestaje postojati. Dakle, Kristova je dobrota velika: svojim učenicima on daruje skoro sva svoja imena. "Ja sam" – rekao je – "svjetlost svijeta" (Iv 8, 12); i ovo ime kojim se on diči, dao je svojim učenicima rekavši: "Vi ste svjetlost svijeta" (Mt 5, 14). "Ja sam kruh živi" (Iv 6, 51), rekao je, "i svi mi jedan smo kruh" (usp. 1Kor 10, 17). I još: "Ja sam pravi trs" veli o sebi (Iv 15, 1), a tebi kaže: "Zasadih te kao lozu plodnu, ko sadnicu plemenitu" (Jr 2, 21). Krist bijaše stijena: "Pili su iz duhovne stijene koja ih je pratila, a stijena bijaše Krist" (1Kor 10, 4); a milost ovog imena Krist ne uskraćuje ni svome učeniku da i on bude Petar (= stijena) tako da poput stijene ima stamenu postojanost i čvrstoću vjere.

I ti uznastoj biti stijenom. Tu stijenu potraži u sebi, a ne izvan sebe. Tvoja stijena tvoje je djelovanje, tvoja je stijena tvoj duh. Na toj se stijeni gradi tvoja kuća, tako da je nikakva oluja što je razjare zli duhovi ne može oboriti. Tvoja je stijena vjera, a vjera je temelj Crkve. Budeš li stijena, bit ćeš u Crkvi, jer Crkva počiva na stijeni. Budeš li u Crkvi, vrata paklena neće te nadvladati. Vrata paklena vrata su smrti, i to ne mogu biti vrata Crkve.

Pa što su onda vrata smrti ili vrata paklena, ako li ne razne vrste grijeha? Budeš li činio preljub, proći ćeš kroz vrata smrti. Raniš li tuđu dobru vjeru, otvaraš si vrata pakla. Ako si počinio smrtni grijeh, prošao si kroz vrata smrti. No, Bog te može izbaviti od vrata smrti, uz uvjet da njegovu hvalu naviještaš na vratima kćeri Sionske (usp. Ps 9, 14). Stoga se okani okorjelosti u grijehu tako da vrata paklena ne nadvladaju: u protivnom, bude li grijeh tvoj gospodar, trijumfirat će vrata smrti.

(Ambrozije, *In Luc.*, 6, 93 sl.; 97-99)

2. ODRICANJE OD SAMA SEBE

Gospodin nam kaže da se, želimo li ići s njime, odrekemo svojih stvari, jer kad nam vjera bude izložena kušnji, suočiti nam se sa zlim duhovima. Ali ti zli duhovi ne posjeduju ništa od ovoga svijeta. Stoga se moramo goli boriti protiv golih. Jer ako se netko obučen bori protiv drugoga koji je gol, lako biva oboren na zemlju, jer ga se obučena može pograbit na više načina. Što su

zapravo sve zemaljske stvari, ako li ne tjelesna odjeća? Pa onda, tko se s đavlom upušta u boj ako ne želi biti poražen, neka se svuče. Neka na ovome svijetu ništa ne posjeduje, odnosno neka ni na što ne bude navezan, neka ne traži naslade u prolaznim stvarima, da to čime se pokriva ne postane uzrokom njegova pada. I nije dovoljno ostaviti svoje stvari: treba se odreći i sama sebe. Ali što znači odreći se, ostaviti sama sebe? Ako sebe ostavimo, kamo ćemo poći izvan sebe? Ili ako netko sama sebe ostavlja, tko je taj koji odlazi? No, jedno smo u grješnom padu, a nešto drugo smo u izvornom stvaranju, jedno je to što smo od sebe napravili, a drugo je ono što smo stvoreni. Potrudimo se, dakle, napustiti ono što smo od sebe grijehom načinili i ostati ono što smo po milosti stvoreni. Evo, ako je netko tko je bio ohol, obrativši se Kristu postao ponizan, taj je ostavio sama sebe. Ako se razbludnik predao uzdržljivosti, taj se odrekao sama sebe. Ako je lakomac prestao hlepiti za bogatstvom i on koji je drugima otimao naučio svoje darivati, nedvojbeno, taj je napustio sama sebe. Još uvijek je on s obzirom na narav, ali s obzirom na grijeh nije više on. Zato stoji pisano: *“Obrati bezbožnike i neće ih više biti”* (Izr 12, 7). Pošto su obraćeni, bezbožnika više nema, ne s obzirom na njihovu bit, nego s obzirom na grijeh bezbožnosti. Dakle, same sebe ostavljamo kad izbjegavamo ono što bijaše naš stari čovjek i trudimo se biti novim čovjekom. Razmotrimo kako se sebe odrekao Pavao kad reče: *“Živim, ali ne više ja”* (Gal 2, 20). Nestao je progonitelj i počeo je živjeti bogobožni propovjednik. I odmah dodaje: *“nego živi u meni Krist”*; kao da htjede reći: Ja sam mrtav, jer ne živim po tijelu, ali u biti nisam mrtav, jer duhovno živim u Kristu. Neka, dakle, kaže Istina: *“Hoće li tko za mnom, neka se odreče samoga sebe”* (Lk 9, 23). Ako se tko ne odrekne sama sebe, ne približava se onome nad sobom i ne prima ono što je izvan njega, ako sama sebe ne žrtvuje. Mladice kupusa valja presaditi kako bi se razvijale; tj. čupa ih se kako bi rasle. Sjemenje u zemlji ugiba kako bi se umnožilo. Dok izgleda da gubi ono što bijaše, prima ono što nije bilo.

(Grgur Veliki, *Hom.*, 32, 2)

3. OSTAVI SVE I SVE ČEŠ NAĆI

Znaj da ti valja živjeti poput nekoga tko je na umoru; pa što netko više sebi umire, to više počinje živjeti Bogu. Nitko nije kadar shvatiti ono što je Božje, ne prihvati li radi Krista

podnositi protivštine. Ništa Bogu nije milije, ništa tebi na ovom svijetu spasonosnije od dragovoljnog trpljenja za Krista.

I kad bi morao birati, trebao bi više željeti iz ljubavi prema Kristu trpjeti protivštine, nego se krijepti mnogim utjehama; jer tako bi bio sličniji Kristu i priličniji svetima; naime, naša se zasluga i staleški napredak ne sastoji u mnogim ugodnostima i utjehama, nego više u podnošenju velikih teškoća i nevolja...

Sinko, nikad nećeš uživati savršene slobode, dok se posve ne odrekneš sama sebe. Sputani su svi koji protiv siromaštva posjeduju dobra; svi sebeljubci, lakomci, radoznalci i luralice koji stalno traže ugodnost, a ne ono što je Isusa Krista; oni koji neprestance grade i podižu zdanje koje neće opstati. Propast će, naime, sve što god nije rođeno od Boga. Dobro upamti ovu kratku, ali jezgrovitu izreku: ostavi sve i sve ćeš naći.

Ostavi požudu i naći ćeš mir. O tome razmišljaj u svom srcu pa kad to pronikneš, sve ćeš razumjeti.

(*Nasljeduj Krista*, 2, 12, 14; 3, 32, 1)

ROĐENJE IVANA KRSTITELJA (24. lipnja)

1. NE BOJ SE, ZAHARIJA, MOLITVA TI JE USLIŠANA

Ne boj se, Zaharija! Uslišana ti je molitva: žena će ti Elizabeta roditi sina. Nadjenut ćeš mu ime Ivan. Bit će ti radost i veselje, i rođenje će njegovo mnoge obradovati (Lk 1, 13-14)

Božja su dobročinstva uvijek izdašna i preobilna, ne svode se na ograničen broj, nego rastu u bogat zbir darova, kao što se ovdje događa: ponajprije tu je uslišanje molitve, zatim porod nerotkinje, zatim klicanje mnogih, te naposljetku uzvišenost kreposti. Obećan je i prorok Svevišnjega (usp. Lk 1, 76) i, da se otkloni svaka sumnja, navodi se ime onoga koji će se roditi. Posred toliko velikih dobročinstava što se s neba izlijevaju mimo svake želje, očeva nijemost nije bez razloga bila kaznom njegova nevjerovanja, što ćemo drugdje pojasniti. Ali pri rođenju svetih svi se raduju; naime, svetac nije samo čast za roditelje, nego je spasenje za mnoge. Tako, u ovom nas se odlomku potiče da se radujemo zbog rođenja svetih.

No, i roditelje se potiče da Bogu zahvaljuju za rođenje, ali i uopće za dar rađanja; doista, nije malen dar to što Bog čini

darivajući djecu, koja će obitelj umnožiti i njih naslijediti. U Pismu čitaš kako se Jakov raduje što je rodilo dvanaest sinova (usp. Post 49, 1-28); Abrahamu je darovan sin (usp. Post, 21, 2), i Zaharija biva uslišan. Plodnost roditelja dar je Božji. Stoga neka očevi zahvaljuju što su rodili, sinovi što su rođeni; majke neka zahvaljuju za čast što primaju plodove svoga braka; naime, djeca su nagrada za njihove žrtve. Neka novim proljećem procvjeta zemlja jer je obrađena, svijet koji se tako obnavlja, Crkva koja vidi porast broja vjerničkog naroda. I ne bez razloga, odmah na početku *Knjige Postanka*, ženidba je po Božjem nalogu upravljena izvršenju (usp. Post 2, 22 sl.), a tome nije druga svrha nego dokidanje krivovjerja. Naime, Bog je ženidbu odobrio da supružnike sjedini i tako je izobilno nagradio, da onima, kojima je neplodnost djecu uskratila, božanska ih je dobrota udijelila.

Bit će velik pred Gospodinom (Lk 1, 15). Ovdje se govori ne o tjelesnom, nego o duhovnom stasu. Pred Gospodinom se gleda stas duše, stas kreposti...

Ivan će, dakle, biti velik ne tjelesnom krepčinom, nego duhovnom veličinom (usp. Lk 7, 28). Uostalom, on nije proširivao granice nekog carstva, niti se htio proslaviti ratnim pothvatima, nego je išao za onim što vrijedi više, propovijedajući u pustinji velikom je duhovnom silinom prezreo ljudske udobnosti i tjelesnu sjetilnost (usp. Lk 3, 1-18). Zato je on prema svjetskim mjerilima malen, ali je velik po duhu. I kao velikan, ne davši se zavesti zamamnostima ovoga života, nije u želji za životom promijenio čvrstoću svoga stava (usp. Mk 6, 17-29).

Bit će pun Duha Svetoga već od majčine utrobe (Lk 1, 15).

Nedvojbeno, anđelovo je obećanje u ovome istinito, jer sveti je Ivan i prije rođenja pokazao da je milost Duha primio dok još bijaše zatvoren u majčinoj utrobi...

Bit će pun Duha Svetoga; naime, ništa ne nedostaje onome kome pomaže Duh milosti, pa tko primi izlivanje Duha Svetoga posjeduje puninu stožernih kreposti.

Naposljedku veli: *Mnoge će sinove Izraelove obratiti Gospodinu, Bogu njihovu* (Lk 1, 16). Ne trebam pokazivati da je sveti Ivan obratio srca mnogih. S tim se svjedočanstvom slažu proroštva i Evandjelje – on je doista *glas jednoga koji viče u pustinji: Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze!* (Mt 3, 3; Iz 40, 3) – dok je njegovo krštenje, kojemu mnogi pristupahu (usp. Mk 1, 5), pokazatelj da napredak obraćenog naroda nije bio malen, budući da su vjerujući Ivanu zapravo vjerovali

Kristu. Naime, Kristov glasnik nije navješćivao sama sebe, nego Krista.

Stoga će on ići pred Gospodinom u duhu i sili Ilijinoj (Lk 1, 17). Ove su dvije riječi s pravom stavljene skupa jer duh nikad nije odvojen od sile, niti sila od duha. No, možda se veli *u duhu i sili Ilijinoj*, jer je sveti Ilija imao veliku silu i milost; silu da duše od nevjerovanja obraća vjeri, silu pokorničkog i strpljiva života, i duh proricanja (usp. 1Kr 17, 3-6). Ilija je živio u pustinji kao i Ivan; prvoga su hranili gavrani, ovoga divlji plodovi i, prezrevši sve zamamnosti naslade za sebe je odabrao trapljenje, a odbacio udobnost (usp. Mt 3, 4). Onaj nije tražio Ahabove naklonosti (usp. 1Kr 21, 17-22), a ovaj je prezreo Herodovu (usp. Mt 6, 18); onaj je Jordan razdijelio na dvoje, ovaj ga je preobrazio u kupelj što donosi spasenje; ovaj se s Gospodinom družio ovdje na zemlji (usp. Mt 17, 3), onaj se s Gospodinom pojavio u slavi (usp. Mt 17, 10); ovaj je preteča prvoga Gospodnjeg dolaska, onaj pak drugoga.

(Ambrozije, *Exp. Ev. Luc.*, 1, 28-36)

2. IVAN KRSTITELJ, ZARUČNIKOV PRIJATELJ

Posve blizu izvora uzdizao se onaj plemeniti cedar – hoću reći Ivan, Zaručnikov rođak i prijatelj (usp. Iv 3, 29), Gospodinov preteča, krstitelj i mučenik. Tako, izobilno natopljen, postao je toliko velik da se među rođenima od žene nije mogao naći njemu sličan (usp. Mt 11, 11). On Spasitelju bijaše posve blizak; naime, nisu ga s njim vezivale samo krvne veze niti su samo one prijateljske određivale njegovu prisnost, nego još više, zbog svoga slavnog navješćaja, kao nitko od smrtnika bio mu je blizak novinom rođenja, svojom skoro iskonskom svetošću, posve sličnim propovijedanjem, ovlašću krštavanja i naposljetku svojim odvažnim mučeništvom. Konačno, i da nema ničega drugoga i da su ga sva proroštva prešutjela, sama “milost” njegova imena *kako ga je bio prozvao anđeo prije njegova začeca* (Lk 2, 21, bila bi posve dovoljno svjedočanstvo osobite milosti što mu je Gospodin udjeljuje.

Doista, za propovijedanje Božje milosti, koja se razlila od Milosti pune, bio je potreban čovjek pun milosti; također je dolikovalo da milost na izvanredan način zablista u onome tko bijaše određen da označi granicu između vremena Zakona i vremena Milosti. Uistinu, *proroci i Zakon prorokovahu do Ivana*

(Mt 11, 13; usp. Lk 16, 16), i on je prvi objavio nazočnost Onoga čiji su dolazak Zakon i proroci navješćivali.

Dakle, s pravom je uzrok radosti rođenje toga djeteta (usp. Lk 1, 14), udijeljeno već vremenim roditeljima, djeteta koje je dolazilo propovijedati ostarjelu svijetu milost novog rođenja, rekoh, ono je s pravom za mnoge bilo, kao što je uostalom i danas, razlog radosti. Isto tako Crkva s pravom svetkuje ovo milošću čudesno ostvareno rođenje, čija narav ne može ne izazivati divljenje. Naime, u tom se rođenju razabire unaprijed mu udijeljen siguran zalag onoga drugog rođenja u kojem će milost obnoviti narav. Crkva nije nezahvalna ni zaboravna, ona vjerno ispovijeda kolikom pobožnošću i kakvom harnošću valja primiti preteču koji joj je Spasitelja osobno obznanio.

Što se mene tiče, nedvojbeno mi novu radost svojim rođenjem donosi ona svjetiljka načinjena za prosvjetljenje svijeta (usp. Iv 5, 35), jer sam zahvaljujući njoj spoznao istinsko svjetlo koje svjetli u tami, a tama ga ne može obuzeti (usp. Iv 1, 5). Da, rođenje tog djeteta priskrbilo mi je neizrecivu radost, jer ono je za svijet vrelo toliko brojnih i velikih dobara: zapravo, on prvi Crkvu poučava, upućuje ju u pokoru i pripravlja je krštenjem; tako pripremljenu Kristu je predaje i s njim sjedinjuje; potom, poučivši je da živi umjerenost, primjerom svoje vlastite smrti daruje joj snagu da hrabro kroči ususret smrti i u svemu tome Gospodinu pripravlja savršen narod (usp. Lk 1, 17).

(Gverik d'Igny, *Sermo I de Joan.*, 3 sl.)

3. IVANOVO DRŽANJE

I Ivan je na riječi zavisti odgovorio navještajem života. Naime, odmah dodaje: *Ja krstim vodom. Među vama stoji koga vi ne poznate* (Iv 1, 26). Ivan ne krsti Duhom, nego vodom jer, ne mogavši otpuštati grijeha, tijela krštenika vodom pere, a ipak oproštenjem ne čisti duh. Zašto onda krsti on koji krštenjem ne otpušta grijeha, ako li ne zato da, vjeran svom poslanju preteče, on, koji je rođenjem pretekao onoga koji se tek trebao roditi, krsteći pretekne Gospodina koji se također spremao krstiti; i onaj koji je propovijednjem postao Kristov preteča, njegov preteča postane i oponašanjem sakramenta? Navješćujući otajstvo on tvrdi da je Gospodin među ljudima, a nije prepoznat, jer tjelesnim očitovanjem Gospodin je vidljiv u tijelu, ali nevidljiv u svom veličanstvu. S tim u svezi dodaje i: *Onaj koji za mnom*

dolazi, preda mnom je jer bijaše prije mene (Iv 1, 15). Zapravo, rečeno *preda mnom je jer bijaše prije mene* kao da veli: *bijaše stavljen prije mene*. Dakle, dolazi za mnom jer je kasnije rođen, ali preda mnom je, jer me je pretekao. No, govoreći malo prije izneseno, kad dodaje: *jer bijaše prije mene (isto)*, otkriva zašto Krist dolazi prije. Kao da otvoreno kaže: premda je rođen poslije [mene], od mene je veći jer ga vrijeme njegova rođenja ne ograničava. Doista, on se u vremenu rađa od majke, ali od Oca je rođen izvan vremena.

(Grgur Veliki, *Hom.*, 1, 7, 3)

4. ISTINA I MRŽNJA

Istina je rodila mržnju. Nije se znalo spremno podnijeti ono na što je poticao sveti Božji čovjek: onaj koji je pod svaku cijenu htio postići spasenje onih koje je tako poticao. Na dobre riječi oni odgovoriše grubim riječima. Što je on, zapravo, mogao govoriti, osim onoga čime je bio ispunjen? A što su oni mogli odgovoriti, nego ono čime su bili ispunjeni? On je sijao žito, a zatekao je trnje.

(Augustin, *Sermo* 307, 1)

XIII. NEDJELJA

Čitanja: 1Kr 19, 16b.19-21

Gal 4, 31; 5, 1.13-18

Lk 9, 51-62

1. ISUSOVI ODABIRI

Razmislite o poglavlju evanđelja što nam ga je Gospodin darovao. Čuli smo o Gospodinovim različitim ponašanjima. Jedan se ponudio da će ga slijediti i on ga je odbio; drugi se ustručavao, a on ga je poticao; treći je odlagao i on mu je zamjerio. Prvi reče: *“Gospodine, za tobom ću, kamo god ti pošao”* (Lk 9, 57). Gdje bi mogao naći veće spremnosti i revnosti i gdje bi mogao naći veće prikladnosti od toga koji je spreman Gospodina slijediti kamo god on pođe? Iznenaduje li te što je dobri Učitelj

i Gospodin Isus Krist, koji je pozivao učenike obećajući im kraljevstvo nebesko, nekoga toliko spremna odbacio? Ali, budući da taj Učitelj bijaše netko tko je poznavao budućnost, moramo shvatiti kako ovaj čovjek, da je slijedio Krista, tražio bi svoju korist, a ne ono što želi Isus Krist. Sam Isus reče: *“Neće svi koji mi govore: ‘Gospodine, Gospodine!’ ući u kraljevstvo nebesko”* (Mt 7, 21). A ovaj bijaše jedan od tih, ali nije sebe poznavao onako kako ga je vidio liječnik. Jer ako je znao hiniti, ako je snovao prijevaru, nije znao s kim govori. Naime, o Isusu evanđelist veli: *“Nisu ga drugi trebali obavijestiti o nekome; sam je znao što je u svakom čovjeku”* (usp. Iv 2, 25). Što je onda odgovorio? *“Lisice imaju jazbine, ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema mjesta gdje bi glavu naslonio.”* Ali gdje Gospodin nema mjesta? U tvojoj vjeri. Lisice imaju jazbine u tvome srcu; ti si varalica. Ptice nebeske imaju gnijezda u tvome srcu; ti si oholica. Varalica si i oholica, nećeš me slijediti. Kako jedan varalica može slijediti priprostost?

Drugome nekom, koji je šutio i ništa nije obećavao, reče: *“Slijedi me”* (Lk 9, 59). Koliko je u onome vidio lošega, toliko u ovome vidje dobra. *“Gospodine”*, nekome tko na te ne misli govoriš: Slijedi me? Odgovaraš mi: Onoga odbijam, jer u njemu vidim jazbine, vidim gnijezda. Ali zašto onda ovome dodijavaš? Ti ga nukaš, a on se ispričava; ti ga primoravaš, a on ne dolazi, potičeš ga i ne slijedi te. Čuješ li kako ti odgovara: *“Idem prije pokopati svoga oca”* (usp. Lk 9, 59)? Gospodinu bijaše vidljiva vjera njegova srca; ali poštovanje prema ocu nagnalo ga je da prihvaćanje poziva odgodi. No, kad Gospodin ljude poziva u službu evanđelja, ne želi da se isprječuje išta vremenito. Ali ovdje se radi o Božjem zakonu, pa i sam je Gospodin prekorio Židove za kršenje Božjih zapovijedi, a i Pavao veli: *“To je prva zapovijed potvrđena obećanjem”*. Koja? *“Poštuj oca svoga i majku”* (Ef 6, 2). To je uistinu Božja riječ. Dakle, ovaj je mladić pokapanjem oca htio biti poslušan Bogu. No, riječ je o vremenu, mjestu i okolnostima. Oca se mora poštivati, a Boga se mora slušati. Oca se mora ljubiti, a Boga Stvoritelja se mora ljubiti iznad svega. Ja te, veli Gospodin, pozivam za evanđelje: trebaš mi za nešto drugo; to je mnogo veće od onoga što ti želiš učiniti. *“Pusti, neka mrtvi pokapaju svoje mrtve”* (Lk 9, 60). Tvoj je otac umro; ima drugih mrtvaca za sahranjivanje mrtvih. Tko su ti mrtvaci koji pokapaju mrtve? Mogu li nekog mrtvaca pokopati drugi mrtvaci? Povijaju, plaču i nose, a mrtvi su jer su nevjernici.

Htjede nas poučiti ono što piše u Pjesmi nad pjesmama: *“Uredite u meni ljubav”* (usp. Pj 2, 4). Što znači ovo: *“Uredite*

u meni ljubav”? Napravite redoslijed i svemu dajte ono što mu pripada. Ne stavljajte naprijed ono što je iza. Ljubite roditelje, ali roditeljima pretpostavite Boga. Mislite na majku Makabejaca: “*Sinko, ne znam kako si nastao u mojoj utrobi*”. Začela sam vas i rodila, ali nisam vas ja stvorila. Onda, slušajte njega; on je veći od mene. Ne brinite što ostajem bez vas. Tako je govorila i bi poslušana (usp. 2 Mak 7). To što je ova majka učila svoje sinove, Gospodin Isus Krist učio je onoga kojemu reče: “*Slijedi me*”.

Nadalje, treći učenik, mada ga nitko nije pozivao, istupi i reče: “*Za tobom ću, Gospodine, ali dopusti mi da se prije oprostim sa svojim ukućanima*” (Lk 9, 61). To bi trebalo značiti: idem to reći svojim da me ne bi, kao što obično biva, tražili. Ali Gospodin će: “*Nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje*” (Lk 9, 62). Poziva te Istok, a ti gledaš Zapad. Pouka je ovog ulomka: Gospodin odabra koga on htjede.

(Augustin, *Govor* 100, 1-3)

2. ISUSOVI UVJETI DA BI SE POSTALO NJEGOVIM UČENIKOM

“*Nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje*” (Lk 9, 62). Tko pomnjivo obavlja taj naravni posao te volovima i plugom upravlja prema ljudskim pravilima, neprestance gleda preda se; nikad se ne obazire jer bi takvo oranje bilo nepažljivo, ne bi kročio naprijed, njegove se brazde ne bi pružale pravo, volovi ne bi vukli naprijed; to s obzirom na materijalni posao, kao i onoga tko ga vrši, jednako pripada tjelesnom redu. No, posao mog učenika je različit, kao što se jedan svijet razlikuje od drugoga i jedan život od drugoga, a besmrtna bića od onih smrtnih i Bog od ljudi. Prihvatiš li, dakle, u svojoj duši i u svome tijelu jaram moje stege, s pomnjom izvršavaj posao mojih odredaba...

Mnogi postaju učenicima kako bi se Kristovim imenom okitili, a ne Krista častili; prihvaćaju da ih on unovači kako bi ostali u tjelesnim nasladama, a ne kako bi prema njegovim zapovijedima obdržavali skromnost. Drugi ovom pravilu koje zahtijeva odricanje pristupaju ponukani srebroljubljem i da izvan svijeta steknu ono što ne mogu postići dok su u njemu. Preko onoga jednog učenika o kojem govori evanđelje našeg Spasitelja, Isus je tu opaku misao javno ukorio kod sviju

ostalih: "Učitelju, za tobom ću kamo god ti pošao. Kaže mu Isus: Lisice imaju jazbine i ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema gdje bi glavu naslonio" (Mt 8, 20; Lk 9, 58). Odlazi od mene, opaki učenice! Ne mogu ti dati ono za čim žudiš, a ti ne možeš primiti ono što ti dajem; znam što pitaš i ne dam ti to što tražiš; mislio si meni pristupiti iz ljubavi prema blagu; tražio si tamu u svjetlu, siromaštvo u istinskom posjedovanju, smrt u životu; pristupajući mi želiš steći ono od čega tražim da se svi odreknu kako bi me slijedili; vrata kroz koja si potaknut na ulazak ista su ona kroz koja te želim izvesti. Eto, zašto te ne primam. Ja sam siromašan i nemam svjetovnog blaga kojeg bih dijelio u svijetu u koji sam došao. Kao stranac nemam ni kuće, ni krova pa tko želi biti mojim učenikom, od mene nasljeđuje siromaštvo: zašto od mene želiš steći ono za što tražim da se toga odrekneš?

(Filoksen iz Mabbuga, *Hom.*, 9, 306-307; 312-313)

3. KAKO NASLJEDOVATI ISUSA

Ako učenike, koji su htjeli da se s neba spusti oganj na one što Isusa ne htjedoše primiti, prekora (usp. Lk 9, 55), to nam ukazuje da se one koji su pogriješili ne smije uvijek kažnjavati: često je korisnija blagost, i tebi da osnaži tvoju strpljivost, i krivcu da ga potakne na popravljanje.

No, Gospodin se u svim svojim djelima ponaša zadivljujuće. Onoga koji se umišljeno nudi ne prihvaća, niti se srdi na one koji bez ikakva poštovanja Gospodina odbijaju. Na taj način želi pokazati da savršena krepost ne gaji nikakve želje za osvetom, da nema nikakva mjesta srdžbi gdje je strpljivost ljubavi, i da, naposljetku, slabost ne treba odbaciti, nego joj pomoći.

Neka srdžba bude daleko od pobožnih duša, osvetoljubivost daleko od velikodušnih; isto tako daleko neka od mudrih bude lakoumno prijateljstvo i nesmotrena priprostost. Zato onome reče: "Lisice imaju jazbine"; njegovo poštivanje nije prihvaćeno jer nije doživljeno kao istinsko. Gostoljubivost vjere valja gajiti s oprezom, s bojazni da se otvaranjem unutarnjih dveri našeg boravišta nevjernicima zbog naše nesmotrene lakovjernosti ne upadne u mrežu tuđe izopačene vjere.

(Ambrozije, *In Luc.*, 7, 27 sl.)

SVETKOVINA SVETIH APOSTOLA PETRA I PAVLA
(29. lipnja)

1. PETROVO NIJEKANJE I LJUBAV

Blaženi Petar, apostolski prvak koji je, kako pripovijeda evanđelje, Gospodinu Isusu Kristu toliko puta izjavio da ga ljubi, koliko ga je puta zanijekao, slijedio je Gospodina koji je išao u smrt. No, tada ga nije mogao slijediti tako da i sam pođe u smrt: slijedio ga je hodom, jer još nije bio sposoban slijediti ga ponašanjem. Obećao je da je spreman umrijeti za njega, a nije mogao umrijeti s njime: usudio se više nego što su mu dopuštale njegove sile. Više je obećao nego je mogao izvršiti, jer ne bijaše pravo da učini ono što bijaše obećao. *Za te ću umrijeti*, rekao je. No, to će Gospodar učiniti za slugu, a ne sluga za Gospodara. A budući da se usudio previše, i ljubio je smeteno; zato se bojao i zanijekao. Ali kasnije, nakon uskrsnuća, Gospodin Petra poučava ljubavi. Neuredna ljubav pada pod teretom muke, ali onome koji ljubi uredno, obećava muku.

Gospodin Isus Krist učenicima naviješta svoju skorbu. Petar, koji ga još ljubi po tijelu, bojeći se da pobjednik nad smrću ne umre, veli: *Ne, tebi se to nipošto ne smije dogoditi, čuvaj se*. Ne bi rekao *čuvaj se*, da ga nije priznao Bogom. Onda Petre, ako ga priznaješ Bogom, kako se možeš bojati da će Bog umrijeti? Ti si čovjek, on je Bog. A Bog je postao čovjekom uzimajući na se ono što ne bijaše, ne izgubivši ono što bijaše. U njemu je, dakle, trebao umrijeti onaj isti Gospodin koji će uskrsnuti. Petar se bojao ljudske smrti i nije htio da ona Gospodina dotakne: ne znajući, htio je zavezati vreću iz koje je trebala izići plaća za naš otkup. Nato je čuo riječi: *Nosi se od mene, sotonu; nije ti na pameti što je Božje, nego što je ljudsko*. Ipak, nešto ranije, zbog priznanja: *Ti si Krist, Sin Boga živoga*, rekao mu je: *Blago tebi, Šimune, sine Ivanov, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima*. Najprije blago tebi, a potom sotonu. Zašto blago? Ne po sebi: *Ne objavi ti to tijelo i krv, nego moj Otac*. Zašto sotonu? Po čovjeka i u čovjeku: *Ne govoriš po Božju, nego po ljudsku*. Ovaj Petar, koji je Gospodina ljubio i za nj bio spreman umrijeti, slijedio ga je; stvar se odvijala kako je nagovijestio liječnik, a ne kako je umišljao bolesnik. Upitan od sluškinje, zanijekao je jednom, dvaput, tri puta. Kad ga je Gospodin pogledao, gorko je zaplakao, osušio suze pobožnosti i ljage zatajenja.

Uskrсну Gospodin i ukaza se učenicima; Petar vidi živa onoga za koga se bojao da će umrijeti; vidi ne ubijena Gospodina, nego u Gospodinu ubijenu smrt. Dokazom samoga Gospodnjeg tijela uvjeren da se smrti ne treba toliko bojati, uči ljubiti; sada treba ljubiti, treba ljubiti sada što je vidio Gospodina živa premda bijaše mrtav; treba ljubiti sa sigurnošću; sa sigurnošću jer sada ga je trebao slijediti. Zato Gospodin veli: *Petre, ljubiš li me?*, a on će: *Ljubim te, Gospodine*; a Gospodin će: Ne želim da ti umreš za mene jer me ljubiš; to sam već ja učinio za tebe. Što ćeš onda učiniti za mene, budući da me ljubiš? *Pasi moje ovce*. I to kaže dva, odnosno tri puta, da tri puta ispovijedi ljubav, kao što ga je strah triput zanijekao. Promotrite, razumite i naučite. Pitanje je jedino: *Ljubiš li me?* I odgovor je samo: *Ljubim te*. Nakon odgovora slijedi: *Pasi moje ovce*. Preporučivši ovce Petru, nagovješta mu muku i veli: *Dok si bio mlađi, sam si se opasivao i hodio kamo si htio; ali kad ostariš, raširit ćeš ruke, i drugi će te opasivati i voditi kamo nećeš. A to mu reče nagovješćujući kakvom će smrću proslaviti Boga*. Shvatite da je spremnost umrijeti za Gospodnje stado dio službe napasivanja njegovoga stada.

Pasi moje ovce: povjerava li ovce nekome tko je sposoban ili tko je nedovoljno sposoban? Prvo, koje ovce povjerava? Ne ovce kupljene novcem, zlatom ni srebrom, nego krvlju. Kad neki gospodar svoje ovce povjerava nekom sluzi, zacijelo se pita ima li sluga kakvu protuvrijednost kojom bi jamčio za njegove ovce pa kaže: ako moje ovce izgubi, rasprši ili pojede, ima li čime to nadoknaditi. Svoje bi, dakle, ovce povjerio sposobnom sluzi i tražio bi novčanu protuvrijednost za ovce koje je on novcem kupio. Ali Gospodin Isus Krist, koji povjerava ovce koje je kupio krvlju, prikladnost sluge želi vidjeti u prolijevanju krvi, kao da je rekao: Povjeravam ti svoje ovce. Koje ovce? One koje kupih krvlju. Za njih sam umro. Ljubiš li me? Umri za njih. Čovjek, ljudski sluga, vratio bi novac za upropaštene ovce: Petar je dao krv za sačuvane ovce.

(Augustin *Govor Cass. I*, 133, 1-4)

2. PROGONI SU UVEĆALI CRKVU

U taj isti grad [tj. Rim] stigao je Pavao, tvoj suapostol, “odabrani sud” i posebni učitelj narodâ da se tebi pridruži u vrijeme kad se pod Neronovom vlašću zatiralo svaku nevinost, svaki stid i svaku slobodu. Bijes raspaljen pretjerivanjem u svim

porocima Nerona je strmoglavio u bujicu mahnitosti do te mjere da je prvi naredio sveopći okrutan progon kršćanskoga imena, kao da se Božju milost moglo zatrti ubijanjem svetih: naprotiv, ona je pri tome izvlačila najveću dobit, pa je takoreći prezir prema ovom propadljivu životu postajao zaposjedanje vječne sreće. *Dragocjena je, dakle, u očima Božjim smrt pobožnika njegovih* (Ps 115, 15) i nikakva okrutnost ne može uništiti vjeru utemeljenu na otajstvu Kristova križa. Progonstva Crkvu ne umanjuju, nego je uvećavaju; Gospodnja se njiva trajno zaogrće obilnijim urodom kada zrnje pavši samo ponovno rađa umnoženo (usp. Iv 12, 24). Kolikim li su potomstvom svojim rastom urodile te dvije izvrsne božanski posađene biljke, pokazuju tisuće svetih mučenika: takmaci apostolskih pobjeda, naš su grad opasali purpurnim i blistavim mnoštvom, čiji se sjaj širom rasprostire, i okrunili ga jedinstvenom krunom, ponovno oživljenom bljeskom mnogobrojnih dragulja.

Ovoj zaštiti, predragi, koja nam je božanski udijeljena za primjer strpljivosti i potporu u vjeri, bez sumnje dužni smo se općenito radovati o spomenu sviju svetih; ipak opravdano se s većom radošću dičimo odličnošću ovih otaca; doista, Božja ih je milost među svim članovima Crkve uzdigla do takva vrhunca da je od njih takoreći učinila dva oka tijelu kojem je glava Krist (usp. Ef 1, 22). O njihovim zaslugama i krepostima, koje nadmašuju svaku moć izražavanja, ništa ne smijemo misliti što bi ih suprotstavljalo, ništa što bi ih razdvajalo, jer odabranje ih je učinilo ravnima, napor sličnima, a kraj [smrt] jednakima.

(Leon Veliki, *In natali apostol.*, 69, 6-7)

3. POHVALA APOSTOLU PAVLU

Abel prinese žrtvu i za to bi pohvaljen (usp. Post 4, 4); no, promotrimo li žrtvu što ju prinese Pavao, odmah zapažamo kako ga nadmašuje koliko nebo nadmašuje zemlju. Kako želite da vam je nazovem? Zapravo, Pavao nije prikazao samo jednu žrtvu. Naime, svakodnevno se prikazivao na dva načina: i svednice umirući (usp. 1Kor 15, 31), i bez predaha pronoseći umiranje u svome tijelu (usp. 2Kor 4, 10). Bilo pripremljanjem za suočavanje s pogiblima – čime je ostvarivao mučeništvo voljom – bilo mrtvljenjem tjelesne naravi u sebi, nije vršio ništa manje od žrtve Bogu, naprotiv, to je nešto više. Doista, nije prikazivao ovce ni volove, nego sama sebe, dan za danom, i to, kao što

rekosmo, na dva načina pa stoga mirno reče: *Ja se već prinosisim za žrtvu* (2Tim 4, 6), dakako, misleći da je njegova krv žrtva.

Ali nije se zadovoljio samo tim žrtvama. Budući da se u samom sebi bijaše potpuno posvetio Bogu, nastojao mu je prikazati i cijeli svijet, Grčku i barbarski svijet. U svojoj veličini kao u letu uz nemale nevolje cijelu je zemlju obletio kao da je išao na krstarenje, ali čupajući trnje grijeha te posvuda sijući riječ pobožnosti, izbjegavajući zablude, donoseći istinu i ljude pretvarajući u anđele; preciznije, ljude od demona preobražavajući u anđele. Stoga, pred odlazak nakon tolikih napora i pobjeda, učenicima na utjehu govoraše: *budem li žrtvovan, veseo sam i radujem se sa svima vama, pa stoga i vi budite veseli i radujte se sa mnom* (Fil 2, 17). Ta postoji li išta što bi se moglo usporediti s ovom žrtvom što je Pavao prinese mačem Duha Svetoga i položi na onaj oltar koji je nad nebesima? Abel je skončao bratovljevom varkom (usp. Post 4). Ali ja ti u Pavlu mogu pokazati tolike smrti, koliko bijaše dana što ih on proživje u propovijedanju. Želiš li naposljetku vidjeti smrt koja je sve dokončala, zapazi da je Abela ubio brat kojega on ni na koji način ne bijaše uvrijedio, ali kojemu također ne bijaše učinio ni dobročinstava; Pavla, naprotiv, ubiše oni koje on htjede istrgnuti iz beskrajnih zala i radi kojih je podnio sve tegobe i patnje koje je doživio.

(Ivan Zlatousti, *De laudib. S. Pauli Ap.*, I)

XIV. NEDJELJA

Čitanja: Iz 66, 10-14c

Gal 6, 14-18

Lk 10, 1-12. 17-20

1. EVANĐEOSKI RADNICI

Naš Gospodin i Spasitelj, predraga braćo, katkad nas poučava riječima, a katkad djelima. Njegova djela postaju zapovijedi kad onime što čini šutke obznanjuje ono što smo dužni činiti. Tako evo, šalje dvojicu po dvojicu svojih učenika da propovijedaju, jer postoje dvije zapovijedi ljubavi: ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu, a da bi bilo ljubavi, potrebne su

barem dvije osobe. Ljubav [*charitas*] prema samom sebi nitko ne naziva ljubavlju; da bi je se zvalo ljubavlju, ona mora biti usmjerena prema drugome. Gospodin učenike šalje dva po dva kako bismo shvatili da nitko tko ne gaji ljubavi prema drugima, ne smije preuzeti službu propovijedanja.

Dobro je, pak, rečeno da *ih posla pred sobom u svaki grad i u svako mjesto kamo je kanio doći* (Lk 10, 1). Gospodin, naime, slijedi svoje propovjednike, jer propovijedanje prethodi, a potom, kad se prihvaća istinu, u stan naše duše dolazi Gospodin. Zato Izaija propovjednicima veli: *Pripravite put Gospodnji, poravnajte staze Božje* (Iz 40, 3)...

Počujmo sada što Gospodin kaže svojim propovjednicima: *Žetva je velika, ali radnika je malo. Molite, dakle, Gospodara žetve, da pošalje radnike u svoju žetvu* (Lk 10, 2). Dok je žetva velika, radnici su malobrojni. Ne možemo to ni reći bez velike tuge jer mnogo je onih koji su spremni slušati, ali malo onih koji bi propovijedali. Svijet je put svećenika, ali u žetvi je teško naći radnika, jer doduše svećeničku službu prihvatismo, ali ne izvršavamo posao svoje službe. Ali promislite, promislite predraga braćo, o riječima: *Molite Gospodara žetve, da pošalje radnike u svoju žetvu*. Molite za nas da uzmognemo za vas raditi primjereno, da naš jezik ne prestane poticati, da nas ne bi, pošto smo prihvatili službu propovijedanja, sama naša šutljivost osudila. Doista, jezik je često sapet krivnjom propovjednika; ali u drugim se slučajevima također događa da krivnjom onih koji su dužni slušati, biva uskraćen govor onome koji mora propovijedati. Katkad je jezik sapet zbog zloće propovjednika, prema riječima psalmista: *“Grešniku Bog progovara: Kako se usuđuješ govoriti o mojoj pravdi?”* (Ps 50, 16); katkad je pak propovjednik onemogućen krivnjom slušatelja, kako stoji u Ezekielu: *“I jezik ću ti zalijepiti za nepce, te ćeš onijemiti i nećeš ih više karati, jer su rod odmetnički”* (Ez 3, 26). Kao da je rekao: Oduzimam ti riječ, jer narod što me svojim djelima ozlojeđuje, nije dostojan da mu se naviješta istina. Nije, dakle, lako procijeniti čijom se krivnjom propovjedniku oduzima riječ; ali sigurno je da šutnja pastira uvijek škodi njegovu stadi, premda katkad škodi i samome pastiru...

Tko prihvati službu propovijedanja ne smije zla nanositi, nego ga mora podnositi da bi svojom krotkošću ublažio srdžbu onih koji protiv njega bjesne i da bi ranjen svojim patnjama u drugima iscijelio rane grijeha. Pa ako revnost za pravdu traži da prema drugima katkad bude strog, njegova gorljivost mora

izvirati iz ljubavi, a ne iz okrutnosti; i neka očinskom ljubavlju ljubi kad kaznom brani prava stege. Sve to starješina dobro pokazuje kad ne ljubi sama sebe, kad ne hlepi za svjetovnim stvarima, kad svoj vrat ne prigiba pod teretom zemaljskih želja...

“*Radnik je dostojan svoje plaće*” (Lk 10, 7), jer hrana je dio plaće, tako da za trud propovijedanja ovdje započne nagrada, koja će gledanjem Istine biti isplaćena na nebu. Naš, dakle, rad ima dvije plaće, jednu ovdje na putu i drugu u domovini: jednu koja nas uzdržava u radu, drugu koja nas nagrađuje u uskrsnuću. No, plaća što je primamo ovdje mora nas osnažiti za drugu. Stoga propovjednik ne smije propovijedati za vremenitu plaću, nego plaću mora primiti da bi mogao i dalje propovijedati. Pa tko god propovijeda za plaću pohvale ili novca, lišava se one vječne nagrade. Onaj pak, tko dok govori želi ugoditi, ali ne da sam bude obljubljen, nego da se Gospodina ljubi, pa prihvaća plaću samo zato da ne malakše glas propovijedanja, taj u domovini zacijelo neće biti manje nagrađen zato što je u ovom životu prihvaćao naknadu.

Ali što mi pastiri radimo, ne mogu bez boli reći što činimo mi koji uzimamo plaću pastira, a ne obavljamo njihov posao? Svakodnevno jedemo kruh svete Crkve, ali uopće ne radimo za vječnu Crkvu. Razmislimo koliko je za osudu uzimati plaću za neki posao ne obavivši ga. Živimo od priloga vjernikâ, ali gdje je rad za njihove duše? Kao plaću uzimamo ono što vjernici daju za otpuštanje svojih grijeha, ali se molitvom i propovijedanjem ne zalažemo, kao što bismo morali, oko suzbijanju tih istih grijeha.

(Grgur Veliki, *Hom.*, 17, 1-4. 7 sl.)

2. POSLANJE UČENIKA

Apostolima je naloženo da ne nose štapa: Matej je smatrao da to mora zapisati (usp. Mt 10, 10). Što je štap, ako ne znak vlasti kojeg se nosi ispred i oruđe osвете za uvredu? Dakle, ono što ponizni Gospodin – naime “*u poniženju se njegov sud uzvisio*” (usp. Iz 53, 8) – ponavljam, ono što je krotki Gospodin svojim učenicima naložio, oni su s poniznošću izvršili. Naime, poslao ih je da vjeru siju ne prisilom, nego poukom; ne izlažući snagu vlasti, nego veličajući nauk poniznosti. I evo, prikladnim je smatrao poniznosti dodati strpljivost; naime, prema Petrovu

svjedočanstvu, on “na uvredu nije uvredom uzvraćao i udaran udarca nije vraćao” (1Pt 2, 23).

“Nasljedovatelji moji budite” (Fil 3, 17), dakle, znači ovo: odrecite se slasti osвете, na udarce drskosti ne odgovarajte uzvraćanjem uvrede, nego velikodušnom strpljivosti. Nitko ne smije činiti ono što kod drugih prekorava; bezobraznike mnogo snažnije pogađa krotkost. Takvu je pljusku Gospodin uzvratio onome koji ga je udario, rekavši: “Pljusne li te tko po jednom obrazu, pruži mu i drugi” (Mt 5, 39). Doista, na koncu se svatko osuđuje vlastitim sudom i srce mu je kao vršak ostana, kad vidi da na njegovu nepravdu drugi odgovara brižljivošću...

“Nikoga putem ne pozdravljajte” (Lk 10, 4).

Možda će netko u ovim riječima razabrati tvrdoću i bahatost, slabo sukladne zapovijedima blaga i krotka Gospodina. On koji je također naložio da se za stolom ustupi mjesto (usp. Lk 14, 7 sl.), učenicima evo zapovijeda: “putem nikoga ne pozdravljajte”, dok je to, naprotiv, uobičajena uljudnost. To je način kako niže osobe običavaju stjecati naklonost moćnika. I pogani običavaju s kršćanima izmjenjivati taj oblik uljudnosti. Zašto onda Gospodin želi iskorijeniti ovaj građanski običaj?

No, zapazi da on ne kaže samo” nikoga ne pozdravljajte”. Ne bez razloga dodaje: “putem”. I Elizej, kad je slugu slao da na tijelo preminula dječaka položi njegov štap, reče mu da putem nikoga ne pozdravlja (usp. 2 Kr 4, 29): naredio mu je da žuri kako bi mogao izvršiti zadaću glede uskrisenja koje je valjalo ostvariti, da nikakva razmjena riječi s nekakvim prolaznikom ne uspori poslanje koje je morao izvršiti. Dakle, ovdje se ne radi o dokidanju uljudnosti međusobna pozdravljanja, nego o odstranjivanju prepreke koja bi mogla omesti zadaću; u nazočnosti božanskoga, ljudsko se mora privremeno staviti po strani. Pozdrav je nešto lijepo: ali izvršenje božanskog djela utoliko je divnije ukoliko je brže, pa njegovo usporavanje često rađa nezadovoljstvom. Zbog toga se zabranjuje i izmjena uljudnih pozdrava u strahu da građanski običaji ne uspore i ne naškode izvršenju dužnosti koju se ne smije odlagati, a da to bude bez grijeha.

A evo i druge vrline: ne prelaziti nepostojanom lakoćom iz jedne kuće u drugu; sačuvati stalnost istih osjećaja gostoljubivosti i ne kidati olako veze već učvršćena prijateljstva; uvijek pred sobom nositi navještaj mira.

(Ambrozije, *In Luc.*, 7, 59. 62 sl.)

3. POZDRAV MIRA PRI GOSTOPRIMSTVU

“U koju god kuću uđete, najprije recite: ‘Mir kući ovo!’” (Lk 10, 5; Mt 10, 12), da bi sam Gospodin u nju ušao i u njoj se nastanio kao u Marijinoj kući (usp. Lk 10, 38-42; Iv 12, 1-8), i zatim tu boravio sa svojim učenicima kao učenicima. Ovaj je pozdrav otajstvo vjere koja blista u svijetu; po njemu se obuzdava neprijateljstvo, obustavlja rat i ljudi se međusobno uvažavaju. Učinak ovoga istog pozdrava bijaše kao prikriven velom zablude, unatoč prefiguriranju otajstva uskrsnuća tijela, otajstva izražena neživim stvarima, pojavkom svjetlosti i svanjanjem zore koja odgoni noć. Od tada se ljudi počеше međusobno pozdravljati i jedni od drugih primati pozdrav za zdravlje onome koji ga daje i blagoslov onima koji ga primaju. Ipak, nad onima koji samo izvanjski primaju riječ pozdrava, čije duše nemaju biljeg udova našega Gospodina, pozdrav se širi kao svjetlost od primatelja izmijenjena, poput zraka sunca pod utjecajem svijeta.

Ovaj pozdrav, koji navješta njegovo ime, čije poznavanje objašnjava skrivenu moć, i koji ravna simbolom, uveliko je dovoljan za sve ljude. Evo zašto ga je Naš Gospodin kao preteču uputio zajedno sa svojim učenicima, da ponovno uspostavi mir i zaogrnut glasom njegovih poslanika apostola pred njima pripravi put. Njega se sijalo po svim kućama da mu se udovi okupe i razvrstaju; on je ulazio u sve one koji ga slušahu da odijeli i izdvoji djecu koju je priznavao svojom; u njima je ostajao te prokazivao one kojima on bijaše stran, jer ih je, jednom u njima posijan, napuštao.

Razlijevajući se od apostola na njihovu braću taj pozdrav nije sahnuo, da se pokaže kako je neiscrpno blago Gospodina koji ih je poslao. Nije se mijenjao u onima koji ga primahu, pokazujući tako da su darovateljevi darovi postojani i sigurni. Prisutan u onima koji ga davahu i u onima koji ga primahu, taj pozdrav nije doživljavao ni umanjivanje ni dijeljenje.

O Ocu je naviještao da je blizu svima i u svima, o Sinovljevu poslanju da je on sav uza sve i da će na koncu biti uz Oca. Očeva slika, taj pozdrav nije prestao propovijedati, kao što ga se ne prestaje navješćivati sve do dolaska sigurnosti koja ispunja tipske figure, sve dok istina ne dokonča slike i samo tijelo ne potisne sjene, a pravi prizori rasprše simbole.

Tako, dakle, mi odašiljemo Gospodnju riječ slušateljima i prijateljima, kao sirište za odvajanje i sjedinjavanje; da ih odvoji

i odijeli od svake mješavine te ih sjedini s Gospodinom koji sabire zajednicu.

(Efrem, *Diatessaron*, 8, 3-5)

XV. NEDJELJA

Čitanja: Pnz 30, 10-14

Kol 1, 15-20

Lk 10, 25-37

1. LJUBAV I SAMARIJANAC

Upitan glede najveće zapovijedi, učitelj odgovara: “*Ljubi Gospodina Boga svoga svom dušom svojom i svom snagom svojom*” (Mt 22, 37; Lk 10, 27). Uistinu, to je s pravom najveća zapovijed, budući da se odnosi na Boga koji je prvi i najveći, naš Otac po kojemu sve postoji i kojemu se sve vraća. Nama koje je on ljubio i stvorio ništa ne može biti važnije od toga da mu za neizmjerne darove koje nam je udijelio barem iskažemo zahvalnost, tim više što mu ništa ne možemo uzvratiti jer njemu ništa nije potrebno; istodobno, ljubeći Boga sinovskom ljubavlju možemo postići dar besmrtnosti. Jer što netko Boga više ljubi, to se u njega intimnije ucjepljuje.

Druga, ništa manja zapovijed glasi: “*Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga*” (Mt 22, 39). Dakle, Bog je iznad svega. A budući da je neki navaljivao pitajući: “*A tko je moj bližnji?*” (Lk 10, 29), nije, kako to običavahu Židovi, kao bližnjega odredio krvnog srodnika, sugrađanina, pristašu, obrezanika, ili nekoga tko opslužuje isti zakon; nego pripovijeda o nekom čovjeku koji je iz Jeruzalema silazio u Jerihon; opisuje kako ga razbojnici izraniše i polumrtva ostaviše na putu, gdje ga ostavlja i svećenik, a ni levit se nije za nj pobrinuo; međutim, na njega se sažali neki Samarijanac (od Židova prezren i odbačen); no, susret ne bijaše slučajan, on je uza se imao stvari potrebne jednom ranjeniku, kao primjerice ulje, zavoje i životinju za jahanje; i naposljetku, gostioničaru jedan dio plaća, a drugi obećava. “*Koji je od ovih*”, upita, “*ranjeniku bio bližnji?*” Pa pošto je onaj odgovorio: “*Onaj koji mu iskaza milosrđe*”, reče “*Idi pa i ti čini tako*” (Lk 10, 36-37), tj. ljubav je majka dobrote.

Osnova i jednoj i drugoj zapovijedi jest ljubav; redosljed je različit: Bog je na prvom, a bližnji na drugom mjestu. A tko je onaj Samaritanac, ako li ne sam Spasitelj? Ili tko iskazuje veće milosrđe nama koje su ranama, strahovima, željama, srdžbama, žalostima, prijeverama i nasladama sile tame skoro usmrtili? Za te rane liječnik je jedino Isus; on iz korijena istrjebljuje poroke. On je taj koji ranjenim dušama nalijeva vino (krv davidovske loze); on je taj koji iz nutrine Duha vadi ulje i obilno ga razlijeva. On je taj koji čvrsto drži zavoje spasenja: ljubav, vjeru i nadu. On je taj koji anđelima i arkandelima nalaže da nam svojim služenjem budu na pomoć. Valja ga, dakle, ljubiti kao što ljubimo Boga. Krista pak ljubi onaj tko čini ono što on želi i vrši njegove zapovijedi. *“Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: ‘Gospodine, Gospodine!, nego onaj koji vrši volju Oca moga’* (Mt 7, 21); i: *“Što me zovete ‘Gospodine, Gospodine’, a ne činite što zapovijedam?”* (Lk 6,46).

(Klement Aleksandrijski, *Quis dives*, 27-29)

2. DOBRI SAMARIJANAC

“Neki čovjek silazio iz Jeruzalema u Jerihon” (Lk 10, 29 sl.). Krist upotrebljava određen izraz. Ne kaže “Netko silazio”, nego “neki čovjek silazio”, jer se ovaj redak odnosi na cjelokupno čovječanstvo. Zbog Adamova grijeha čovječanstvo je izgubilo pravo boraviti u raj, uzvišenu, mirnu, od trpljenja slobodnu i divnu mjestu, koje se ovdje s pravom naziva Jeruzalem, ukoliko to ime znači “božanski mir”. Ono silazi u Jerihon, nisko i turobno mjesto u kojemu vlada iscrpljujuća vrućina. Jerihon je grozničavi život ovoga svijeta, život daleko od Boga koji odvlači prema dolje. Vatra najnečistijih naslada tu izaziva zaparu i iscrpljenost.

Kad je, dakle, čovječanstvo s pravog puta skrenulo prema takvom životu, kad se dalo odozgo odvući dolje, na padini ga je poput zločinačke rulje zaskočio čopor demona. Oteli su mu odjeću savršenosti ne ostavljajući u njemu ni najmanjeg traga ni duhovne jakosti, ni čistoće, ni pravednosti, ni razboritosti, niti išta što bi odražavalo božansku sliku. Višekratno na nj nasrćući zadaše mu brojne rane raznovrsnih grijeha, da bi ga potom onesviještena ostavili na zemlji... Zakon što ga je dao Mojsije prošao je dalje. Vidio je čovječanstvo palo i na umoru. Naime, u paraboli svećenik i levit predstavljaju Stari zavjet koji je

ustanovio svećeništvo levita. Zakon je uistinu vidio čovječanstvo, ali nije imao dovoljno snage, bio je nemoćan. Nije čovječanstvo doveo do potpunog iscjeljenja, nije ga sa zemlje podigao. I budući da mu je pomanjkalo snage, zbog neučinkovitosti svojih mjera nužno je morao biti uklonjen. Uklonjen je morao biti jer – kao što Pavao uči – njegovi “*darovi i žrtve ne mogu u savjesti usavršiti bogoslužnika*” (Heb 9, 9), “*jer krv bikova i jaraca nikako ne može odnijeti grijeha*” (Heb 10, 4).

Na koncu prolazi Samarijanac. Krist hoće da ga se zove Samarijancem. Obraćajući se onima koji dobro poznaju Zakon, onima koji o Zakonu znaju savršeno govoriti, on na taj način želi pokazati kako ni svećenik, ni levit, niti uopće itko od onih koji uobraženo slijede odredbe Mojsijeva Zakona, dakle, nitko drugi nego jedino on dođe ispuniti Zakon i djelima pokazati tko je bližnji te što znači “ljubiti bližnjega kao sama sebe”; on, kome želeći ga uvrijediti, Židovi govorahu: “*Ne kažemo li pravo da si ti Samarijanac i da imaš đavla*” (Iv 8, 48).

Samarijanac koji prolazi – a zapravo je Krist taj koji putuje – vidi ranjenika. Ne zaobilazi ga, jer svrha je njegova putovanje nas “posjetiti”; nas radi kojih je sišao na zemlju i među kojima se nastanio. Zato se nije ljudima samo objavio, nego je među njima doista i boravio... “*Rane je zalio vinom*”, vinom riječi... I budući da teške rane nisu mogle podnijeti njegove žestine, on je evo dodao ulja, tako da je svojim ljupkim “čovjekoljubljem” na se navukao prijekore farizeja te morao odgovoriti tumačeći im značenje riječi: “*Milosrđe mi je milo, a ne žrtve*” (Hoš 6, 6).

Ranjenika je, dakle, posadio na tovarnu životinju, pokazujući time kako nas uzdiže ponad životinjskih nagona, on koji nas također nosi u sebi te na taj način od nas čini udove svoga Tijela.

Potom je čovjeka odveo u neki gostinjac, tako nazivajući Crkvu, boravište i okupljalište za sve; doista, nikad nismo čuli da je Amoncima i Moabćanima zapriječio ulaz u Crkvu i ograničio je samo na Stari savez, koji je sjena Zakona, ili na bogoštovlje slikâ i proroštava. Naprotiv, on apostolima naređuje: “*Idite i poučavajte sve narode*” (Mt 28, 19) i uči da je Gospodinu u svakom narodu mio onaj koji ga se boji i živi pravedno. Stigavši u svratište, dobri se Samarijanac još više skrbi za onoga koga je spasio.

Naime, kad se od zajednice mučenikâ oblikovala Crkva, Krist u njoj bijaše djelitelj milosti.

Gospodaru svratišta – koji predstavlja apostole, pastire i

naučitelje – na odlasku, tj. uzlazeći na nebesa, daje dva denara da se brine za ranjenika. Ta dva denara treba shvatiti kao dva Zavjeta: Stari i Novi, Stari Zakon i proroke, te Novi zakon nama dan po evanđelju i apostolskim ustanovama. Kako dva Zavjeta silaze od samog Boga iz nebeskih visina, tako i denari imaju utisut lik nekoga kralja. Oba – po Svetom pismu – utiskuju kraljevski biljeg, budući da te riječi govori jedan te isti Duh.

Jednom primivši dva denara, pastiri svete Crkve ih oploduju tegobnim učiteljskim radom, a i trošeći ih za svoje potrebe, jer duhovni novac, riječ nauke ima svojstvo da se trošenjem ne smanjuje, nego naprotiv povećava. Svatko će od njih u posljednji dan, kad se Gospodin vrati, reći: *“Gospodine, dva si mi talenta predao; evo, druga sam dva talenta stekao”* (Mt 25, 22); njima sam povećao tvoje stado. A Gospodin će odgovarajući reći: *“Valjaš, slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti! Uđi u radost gospodara svoga”* (Mt 25, 23).

(Sever Antiohijski, *Hom.*, 89, passim)

3. BLIŽNJI JE SVAKI ČOVJEK

Sada mi učitelju Zakona, ne gledajući me svojim zlim i zavodničkim očima, reci tko je tebi bližnji? Ne bi li to trebao biti onaj tko je takvim postao samom činjenicom da se našao u potrebi? Ti u svom neznanju često smatraš da ti je bližnji samo onaj tko ispovijeda tvoju vjeru ili je tvoj sunarodnjak. Ali ja ti kažem i držim da je bližnji svaki čovjek, svako biće koje je dionik ljudske naravi. Kao što vidiš, čak i glavu okreće zato što je svećenik, a onaj koji se hvasta da je levit i obavlja svete dužnosti u svećeničkoj službi prema Zakonu, oba – poput tebe – oholo govore kako poznaju božanske zapovijedi. Pa ipak, na um im ne pada misao da njihov brat na zemlji ostavljen, izranjen i na umoru jest njihov sunarodnjak. Preziru ga kao kamen, kao komad odbačena drveta. Ali Samarijanac, makar ne znao zapovijedi, prepoznaje ljudsku narav i shvaća tko je bližnji, a vi ga smatrate prostakom... Tako, dakle, onaj za koga vi držite da je predaleko, evo ga blizak onome kome je potrebna pomoć.

Stoga, nemoj ostati privezan uz slovo svojih židovskih zakona, kad budeš morao prepoznati svoga bližnjega, nemoj ga vidjeti samo među onima koji su tvoje krvi, jer bližnji je svaka osoba i na nju mora sići duh ljubavi.

(Sever Antiohijski, *Hom.*, 89, passim)

XVI. NEDJELJA
Čitanja: Post 18, 1-10a
Kol 1, 24-28
Lk 10, 38-42

1. MARTA I MARIJA

Govorilo se o milosrđu, ali ne postoji samo jedan oblik te kreposti. U primjeru Marte i Marije, u djelima prve pokazuje nam se zauzeta odanost, a u druge religiozna pozornost duše na Božju Riječ: ako je ova pozornost sukladna vjeri, ima prednost u odnosu na djela, prema onome što piše: *Marija je izabrala najbolji dio, koji joj se neće oduzeti*" (Lk 10, 42).

Nastojmo i mi zadobiti ono što nam se ne može oduzeti, iskazivanjem pomne, a ne rastresene pozornosti prema Gospodnjoj riječi, jer i sjemenje nebeske riječi može biti pozobano, ako se sije uz put.

I ti poput Marije pobudi želju za znanjem: to je najveće, najsavršenije djelo. Neka briga oko služenja ne odvraća pozornost od spoznanja nebeske riječi. Ne kori i ne smatraj dokonima one koji se predaju traganju za mudrošću. Miroljubivi je Salamon, naime, tražio da stanuje zajedno s mudrošću.

Marta zacijelo nije prekorena za svoje marno služenje; ali Marija ima prvenstvo, jer je za se odabrala bolji dio. Naime, Isus raspolaže mnogim darovima i mnoge od njih razdaje: tako je mudrija od dviju žena odabrala ono što je smatrala glavnim.

Uostalom, apostoli nisu držali da je bolje napustiti Riječ Božju kako bi služili kod stola (usp. Dj 6, 2), nego oboje bijahu djelo mudrosti, tako da je Stjepan pun mudrosti izabran za poslužitelja (usp. Dj 6, 5). I evo, onaj koji poslužuje treba slušati onoga tko uči, a taj pak poticati i nadahnjivati poslužitelja.

Naime, tijelo je Crkve jedno makar su udovi razni: svakom je potreban drugi: *"Ne može oko reći ruci: ne trebam te, ili pak glava nogama"* (1 Kor 12, 12 sl.), niti uho može zaniijekati da je dio tijela. Premda su neki udovi važniji, ipak i oni drugi su potrebni.

Sijelo je mudrosti u glavi, a djelovanja u rukama: naime, oči su mudracu u njegovoj glavi, jer uistinu je mudar onaj čiji je duh u Kristu i čije se unutarne oko uzdiže uvis. Zato *"mudracu su oči u glavi"* (Prop 2, 14), a bezumniku u peti.

(Ambrozije, *In Luc.*, 7, 85-86)

2. MARIJIN BOLJI DIO

Marta i Marija bijahu sestre ne samo po krvi, nego i po vjeri; obje su slijedile Gospodina, obje su mu složno služile u potrebama njegova zemaljskog života. Marta ga je primila kao što se običava primiti putnika. Ali je ipak sluškinja primila Gospodara, bolesnica Spasitelja, stvorenje Stvoritelja. Ona potrebita duhovne hrane, primila je Gospodina potrebita tjelesne hrane ...

Tako bi primljen Gospodin koji *“k svojima dođe, i njegovi ga ne primiše, ali onima koji ga primiše, podade moć da postanu djeca Božja”* (Iv 1, 11); robove je posvojio i učinio ih svojom braćom; sužnje je otkupio i učinio ih svojim subaštinicima. I da ne bi možda netko od vas rekao: Blago onima koji su imali sreću u svoju kuću primiti Gospodina! Ne žalosti se, ne mrmljaj što si rođen u vremenu kad Gospodina ne možeš vidjeti u njegovu tijelu; nije ti uskratilo te povlastice. *“Što učinite jednome od ove moje najmanje braće, meni činite”* (Mt 25, 40)...

Marta bijaše veoma zauzeta posluživanjem Gospodina; njezina sestra Marija više je voljela da Gospodin nju hrani. Svoju je sestru na neki način ostavila zatrpanu poslovima, sjela je do Gospodinovih nogu i ne misleći ni našto drugo, njega slušala. Posve pažljivo uho je čulo: *“Slušajte me i vidjet ćete da sam ja Gospodin”* (Ps 45, 11). Jedna se uzvrtila, druga se hranila; ona je štošta obavljala, ova je mislila samo na jedno. I jedno i drugo je dobro, a kako ćemo saznati što je bolje? Imamo onoga tko nam može odgovoriti, počujmo njegov odgovor. U čitanju već čusmo što je bolje; zajedno ga još jednom počujmo. Marta se jada pred gostom, pred sudca iznosi svoju pobožnu tužbalicu kako ju je sestra ostavila da sama radi. Marija tamo sjedi, sluša i ne opravdava se; Gospodin daje svoj odgovor. Marija spokojna svoju parnicu radije prepušta sudcu; jer da se upustila u traženje odgovora, izgubila bi nit onoga što je slušala. Odgovorio je Gospodin kojemu ne nedostaju riječi, jer on je Riječ. I što veli? *“Marta, Marta!”* Ponavljanje označava i naklonost i traženje pozornosti. *“Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a samo je jedno uistinu potrebno”*; i upravo to jedino što je potrebno Marija je izabrala...

Dobro je brinuti se za siromahe, poglavito služiti onima koji su se posvetili službi Božjoj. Zapravo, ne radi se toliko o davanju, koliko o uzvratanju, prema riječima sv. Pavla: *“Ako smo mi vama sijali dobra duhovna, veliko li je nešto, ako vam*

požanjemo tjelesna?" (1Kor 9, 11). Dobro je i to činite, govorim vam u Gospodinovo ime, ne budite lijeni u primanju svetih. Ponekad i ne znajući, primivši neznance, ugostiše anđele (Heb 13, 2). Dakako, to je dobro; ali bolje je ono što je izabrala Marija. U Marte je zauzetost nastala iz potrebe, u Marije je je milina rođena iz ljubavi. Kad služi, čovjek želi pružiti zadovoljstvo, a katkad se u tome ne uspijeva: traži se ono što nedostaje, pruža se ono što se ima; duša se rasteže. Doista, da je Marta mogla sve sama učiniti, ne bi tražila sestrine pomoći. Mnogo je toga, mnogo različita, budući da je sve to od ovoga svijeta, vremenito; dobro je, ali je prolazno. I što Marti kaže Gospodin? *"Marija je izabrala bolje"*. Nisi ti izabrala loše, nego je ona izabrala bolje. Počuj zašto bolje: *"Neće joj se oduzeti"*. Tebi će se jednog dana oduzeti breme potrebe: a milina istine je vječna. Njoj se neće oduzeti ono što je izabrala. Neće joj se oduzeti, naprotiv, uvećat će joj se. U ovom će se životu povećati, a u drugom usavršiti: oduzeti se neće nikada.

Uostalom, Marta, budi strpljiva jer će te za taj tvoj rad blagosloviti, ti tražiš počinak kao nagradu za svoj trud. Sad si toliko zaposlena, želiš krijepiti smrtna tijela, pa bila ona i tijela svetih; ali kad prispiješ u onu domovinu, hoćeš li naći ijednog putnika da ga ugostiš? Ili gladnoga komu bi udijelila svoga kruha? Žednoga kome bi pružila svoje vode? Bolesnika kojeg bi posjetila? Svadljivca kojeg bi pomirila? Mrtvacu kojeg bi sahranila? Ništa od toga nećeš gore naći. Ali što će gore biti? Upravo ono što je izabrala Marija. Ondje ćemo biti za stolom, a nećemo posluživati. Stoga će tamo biti potpuno i savršeno ono što je Marija ovdje odabrala; s onoga preobilna stola Riječi Božje skupljala je tek mrvice. Želite li znati što će biti gore? To kazuje sam Gospodin: *"Zaista, kažem vam, posjest će ih za stol, pa će prolaziti i posluživati ih"* (Lk 12, 37). Što je to sjedenje, ako ne udoban položaj i odmaranje? A što znači njegovo prolazanje i posluživanje? Najprije prolazi, a onda prolazeći poslužuje. Ali gdje? Na onoj nebeskoj gozbi o kojoj veli: *"Kažem vam: Mnogi će s istoka i zapada doći i sjesti za stol s Abrahamom, Izakom i Jakovom u kraljevstvu nebeskom"* (Mt 8, 11). Tamo nas Gospodin hrani, ali najprije ovdje prolazi. Naime, kao što znate Pasha znači prolaz, prijelaz. Gospodin je došao, učinio božanska djela i podnio ljudske patnje. Zar ga se još pljuje? Još udara zaušnicama? Još kruni trnjem? Još bičuje, još razapinje, još probada kopljem? Prešao je. S druge strane, i evanđelje na isti način govori kad veli da je sa svojim učenicima izvršio

Pashu. Što veli Evanđelje? “Došavši čas da Isus prijede s ovoga svijeta Ocu” (Iv 13, 1). Dakle, on je prešao, kako bi nam dao jelo; slijedimo ga, da bismo s njime sjedili.

(Augustin, *Sermo* 103, 2 sl.)

3. BOG NE ŽELI DA BUDEMO ZABRINUTI

Bog, naš Otac, nije htio da živimo zabrinuti i u tjeskobi poradi stvari za život; ovo se dogodilo Adamu, ali u drugo vrijeme. Kušao je plod sa stabla i primijetio da je gol pa je sebi načinio pregaču. Ali prije kušanja ploda “oboje bijahu goli, ali ne osjećahu stida” (Post 2, 25). Tako je Bog htio da budemo bez takvih uznemiravanja. To je obilježje duha koji je daleko od ikakva požudna ćućenja. Pa tko je takva držanja, taj ne misli ni na kakva druga, nego na anđeoska djela. Tako nećemo misliti ni na što nego na vječno slavljenje Stvoritelja, naša će radost biti motrenje njega kome ćemo prepustiti sve brige, kako napisao David: “Povjeri Gospodinu svu svoju brigu, i on će te pokrijepiti” (Ps 55, 23). A Isus poučava apostole: “Ne budite zabrinuti za život svoj: što ćete jesti, ni za tijelo svoje: u što ćete se obući” (Mt 6, 25). I još: “Tražite najprije Kraljevstvo Božje i pravедnost njegovu, a sve će vam se ostalo nadodati” (Mt 6, 33). A Marti reče: “Marta, Marta, brineš se i uznemiruješ za mnogo, a samo je jedno potrebno. Marija je uistinu izabrala ono najbolje, koje joj se neće oduzeti” (Lk 10, 41-42); tj. sjedenje do Gospodinovih nogu i slušanje njegove Riječi.

(Ivan Damaščanski, *De fide orthodoxa*, 2, 11)

XVII. NEDJELJA

Čitanja: Post 18, 20-21. 23-32a

Kol 2, 12-14

Lk 11, 1-3

1. NEZGODNI PRIJATELJ

“Tko to od vas ima prijatelja, pođe k njemu o ponoći i rekne mu: ‘Prijatelju, posudi mi tri kruha’...” (Lk 11, 5).

Evo još jedne zapovijedi da neprestance molimo, ne samo danju, nego i noću. Zapazi kako ovaj čovjek, koji je o ponoći išao od prijatelja tražiti tri kruha, ustrajavši u svojoj prošnji, nije molio uzalud.

Što su ta tri kruha, ako ne hrana nebeskog otajstva koju ćeš, ako ljubiš Gospodina Boga svoga, dobiti ne samo za sebe, nego i za druge.

A tko nam je veći prijatelj od onoga koji je za nas predao svoje tijelo?

Od njega je usred noći David molio kruhove i dobio ih; naime, tražio je kad govoraše: *“U ponoći ustajem da te slavim”* (Ps 119, 62). Tako je zavrijedio dobiti one kruhove koje je pred nas stavio da blagujemo. Molio je kad reče: *“Svake noći suzama ležaj natapam”* (Ps 6, 7); i nije se bojao oda sna probuditi onoga za koga zna da uvijek bdije.

Stoga, spominjući se Pisama, danju i noću molitvom neprestance tražimo oprostjenje za svoje grijehе. Doista, ako je taj toliko veliki svetac, koji se morao brinuti za kraljevstvo, uvijek spreman za jutarnje i večernje žrtve sedam puta dnevno upravljao hvalu Gospodinu (usp. Ps 119, 164), što li tek mi moramo činiti? Ne moramo li moliti toliko upornije, ukoliko zbog slabosti tijela i duše mnogo češće padamo, da od puta umorni te ovosvjetovnim trkama i krivudanjima ovoga života iscrpljeni za svoju okrpju ne oskudijevamo kruhom što snaži srce čovječje?

I ne samo usred noći, nego nam Gospodin preporučuje da skoro svakog časa bdijemo: on dolazi uvečer, o drugoj i o trećoj straži te običava kucati. Stoga, *“blago onim slugama koje gospodar, kada dođe, nađe budne”* (Lk 12, 37). Želiš li, dakle, da se Božja sila opaše i služi ti (usp. Lk 12, 37), moraš uvijek bdjeti; zaista, okruženi smo zamkama i tijelo je u duboku snu pa ako duša zaspe, izgubit će krepkost svoje snage.

Trgni se, dakle, oda sna i pokucaj na Kristova vrata za koja je i Pavao molio da mu se otvore; ne zadovoljivši se svojim molitvama, tražio je da mu pripomognu i molitve puka, kako bi mu se otvorila vrata za propovijedanje Kristova otajstva (usp. Kol 4, 3).

Možda su upravo to ona vrata što ih Ivan vidje otvorena; naime, vidje i reče: *“Nakon toga vidjeh: gle, vrata otvorena na nebu! A onaj prijašnji glas, što ga ono začuh, kao glas trublje što govoraše sa mnom, reče: ‘Uziđi ovamo, i pokazat ću ti što se ima dogoditi nakon ovoga!’”* (Otk 4, 1). Vrata su se, dakle, otvorila Ivanu, otvorila se Pavlu, kako bi za nas mogli primiti kruh za

jelo. Pavao je na vrata ustrajno kucao, bilo to zgodno ili nezgodno (usp. 2Tim 4, 2), s ciljem da umorne i od naporna hoda ovim svijetom iscrpljene pogane okrijepi obiljem nebeske hrane.

Ovaj nam, dakle, odlomak daje zapovijed da često molimo, daje nam nadu u postignuće i umijeće uvjeravanja: najprije izlaganjem same zapovijedi, a zatim pružajući nam primjer. Doista, onaj tko jedno obećaje, mora dati nadu u obećanje tako da se upozorenje poslušna i u obećanje povjeruje: ta vjera, po primjeru ljudske dobrote, sa snažnijim razlogom zadobiva pouzdanje u vječnu dobrotu, samo da ono što se moli uvijek bude pravedno, kako bi se se izbjeglo da molitva postane grijeh (usp. Ps 109, 7).

Nadalje, Pavao se nije stidio isto moliti više puta, da ne izgleda ni slabo pouzdan u Gospodnje milosrđe, ni oholo ozlovoljen zato što moljeno nije dobio. “*Zato sam*” – veli on – “*triput molio Gospodina*” (2Kor 12, 8); i tako nam ukazuje da Bog često ne udovoljava našim molitvama, jer smatra beskorisnim ono što mi, naprotiv, držimo da nam je korisno.

(Ambrozije, *In Luc.*, 7, 87-90)

XVIII. NEDJELJA

Čitanja: Prop 1, 2; 2, 21-23

Kol 3, 1-5. 9-11

Lk 12, 13-21

1. NAPAST BLAGOSTANJA

Napast je dvovrsna. Katkad nevolje iskušavaju srce kao što se zlato kuša u talionici (usp. Mudr 3, 6) te po strpljivosti ističu svu njegovu dobrotu; katkad, i to nerijetko, životno blagostanje za neke je izvor napasti. Doista, jednako je teško u nevoljama sačuvati plemenitost duha kao i u blagostanju očuvati se od zloporabe. Primjer prve napasti jest Job, onaj veliki atlet koji je podnijevši bujicu đavlovih nasrtaja nepokorena duha od napasti bio toliko veći, koliko su veće i skoro nesavladive bile kušnje u koje ga je neprijatelj bio uvalio. Primjer napasti koja se rađa iz blagostanja onaj je bogataš koji, premda posjedovaše silno bogatstvo, i dalje je sanjao o novome; ali dobri ga Bog za

njegovu nezahvalnost nije odmah osudio, štoviše, iskazivao mu je naklonost uvijek novim bogatstvima, čekajući da se njegov duh jednom obrati velikodušnosti i krotkosti. No, *“Bogatašu polje obilno rodi pa on u sebi razmišljaše: Što da učinim? Srušit ću svoje žitnice i podignuti veće”* (Lk 12, 16-18).

Zašto je polje bilo plodno tom čovjeku koji sa svojim bogatstvom ne htjede učiniti nikakva dobra? Zacijelo da zablista Božja milostivost, čija se dobrota proteže i nad takve, jer *“on daje da kiša pada pravednicima i nepravednicima te da sunce izlazi nad zlima i dobrima”* (Mt 5, 45). No, Božja dobrota zlikovcima kasnije ubraja veću krivnju. Bog kišu posla na zemlju obrađenu pohlepnim rukama, dade sunce da ugrije sjemenje i umnoži plodove. Od Boga je dobra zemlja, blaga klima, plodnost sjemenja, rad volova što donosi bogatstva polja. A kakav je bio čovjekov odnos? Neugodno ponašanje, mržnja, škrtost u davanju. To je bio uzvrat za toliku darežljivost što ju je primio. Nije se sjetio sebi sličnih, nije mislio da je suvišak morao razdijeliti potrebitima, nikakva računa nije vodio o zapovijedi: *“Ne uskrati dobročinstva potrebitim”* (Izr 3, 27), i: *“Podijeli svoj kruh s gladnima”* (Tob 4, 16). Nije slušao glasa prorokâ, njegove su žitnice pucale na sve strane, ali njegovo pohlepno srce nije bilo sito. Starima uvijek pridodajući nove plodove skončao je u zamršenu siromaštvu duha, da mu lakomost nije dopuštala odreći se suviška, mada nije imao spremišta kamo bi novo blago pohranio. Stoga ne nalazi rješenja pa je ojađen: *“Što ću učiniti?”* Nesretan je zbog plodnosti svojih polja, zbog onoga što posjeduje, a još nesretniji zbog onoga što očekuje. Njemu zemlja ne daje dobra, donosi mu uzdahe; ne povećava mu obilje plodova, donosi mu brigu, muku i tjeskobu. Jadikuje poput siromaha. Nije li njegov krik: *“Što ću učiniti”*, jednak onome što ga ispušta siromah? Gdje ću naći hranu, gdje odjeću? Takva je i bogataševa jadikovka. Ojađen je; ono što druge veseli, njega ubija. Ne raduje se kad su sve žitnice pune; preobilno bogatstvo koje ne može pohraniti njega ranjava; boji se da koje zrnce što ispadne ne bude na pomoć nekom ubogaru.

(Bazilije Cezarejski, *In illud “Destruam”*, 1)

2. ZEMLJA NAM JE TUĐINSKA

Znadete da boravite u tuđinskoj zemlji. Vaš je grad veoma daleko od ovoga. Ako znadete grad u kojem vam je boraviti,

zašto uopće ovdje stječete polja, gizdavo ruho te beskorisne kuće i stanove? Tko sve to priskrbljuje za ovaj grad, ne teži povratku u svoj vlastiti. Luđače, bezumniče i nesretniče, ne misliš li da ti je sve to tuđe i u vlasti nekoga drugoga? Doista, gospodar ovoga grada reći će: Ne želim da boraviš u mom gradu, nego odlazi jer ne opslužuješ mojih zakona. Ti koji imaš polja, stanove i mnoge druge posjede, što ćeš učiniti s poljem, kućom i svim ostalim što si stekao kad te on otjera? Gospodar ovoga grada s pravom ti kaže: obdržavaj moje zakone ili odlazi iz ove zemlje. Što ćeš morati učiniti ti koji imaš zakon u svom gradu? Hoćeš li se radi svojih polja i drugih posjeda potpuno odreći svoga zakona i živjeti po zakonu ovoga grada? Razmotri nije li štetno odreći se svoga zakona. Htjedneš li se vratiti u svoj grad, nećeš biti primljen jer si se odrekao zakona svoga grada i iz njega si izbačen. Dobro pazi da boraveći u tuđinskoj zemlji sebi ne pribavljaš ništa više od puke nužde i budi spreman. Kad te gospodar ovoga grada bude htio prognati jer si se protivio njegovu zakonu, napustit ćeš ovaj grad i poći u svoj te bez protivljenja i radosno obdržavati svoj zakon. Pazite vi koji Gospodinu služite noseći ga u srcu. Činite Božja djela spominjući se njegovih zapovijedi i obećanja koja je dao. Vjerujte mu, ispunit će ih budu li vršene njegove zapovijedi. Umjesto polja otkupljujte potlačene duše, već kako tko može, pohađajte udovice i siročad (usp. Jak 1, 27) i ne prezirite ih. Na ta polja i kuće potrošite svoje bogatstvo i sve blago što ga od Boga primiste. Gospodin vas je zato obogatio da mu iskazujete takvo služenje. Mnogo je bolje steći ova polja, blaga i kuće koje ćeš zateći u svome gradu kad se u nj vratiš. To je divno i sveto ulaganje, bez žalosti i straha, samo s radošću. Ne činite, dakle, poganskog ulaganja koje je Božjim slugama štetno. Činite vama vlastito ulaganje u kojem se možete radovati. Ne varajte, ne dirajte tuđe i ne želite ga; sramotno je tuđe željeti. Izvršavaj svoj posao i bit ćeš spašen.

(Herma, *Pastir*, Sim. 1)

3. ISPRAVNA UPOTREBA BOGATSTVA

“Jao vama, bogataši koji već imate svoju utjehu!” (Lk 6, 24). Premda obilje bogatstva sa sobom nosi mnoge poticaje na zlo, u njima se ipak nalaze i pozivi na krepost. Ali, bez sumnje, za krepost ne trebaju sredstva i hvale je dostojniji siromahov prilog nego bogataševa darežljivost. Ipak, Kristova izreka ne osuđuje

one koji bogatstva posjeduju, nego one koji se njima ne znaju ispravno služiti. Naime, kao što je siromah dostojniji hvale kad dobrodušno dariva i ne da se zaustaviti prijetnjom bijede, jer se ne smatra ubogim, ako ima ono što mu je dostatno, tako tim više zaslužuje prijekor bogataš koji bi morao barem Bogu zahvaljivati za sve što je primio, ne držati skrivenim i beskorisnim ono što je stekao za dobrobit sviju, te svoga blaga ne zakapati u zemlju. Nije, dakle, osuđeno bogatstvo, nego navezanost na njega. Tako, premda lakomac cijelog života nespokojno bdije, vrši tešku službu stražara – znaj da joj nema ravne –, da sačuva, u stalnom i tjeskobnom strahu da će izgubiti ono što će pružati zadovoljstvo nasljednicima, ipak, budući da se brige lakomosti i želja za zgrtanjem pothranjuju nekom vrstom isprazne sreće, tko je u ovom sadašnjem životu imao svoju utjehu, izgubio je vječnu nagradu.

(Ambrozije, *In Luc.*, 5, 69)

4. BOGATSTVO I PROVIDNOST

Među braću se ne smije uplitati sudac, nego međusobna ljubav mora odlučiti o podjeli njihova nasljedstva. S druge strane, ne smije se tražiti nasljedstvo u novcu, nego baština besmrtnosti. Doista, isprazno je zgrtati bogatstvo ne znajući kako ga upotrijebiti, poput onoga koji, budući da mu se prepune žitnice pod teretom novih žetava rastakahu, pripravljaše skladišta za ovo preobilje žetve i ne znajući za koga je sve to zgrtao (usp. Lk 12, 16-21). Ono ostaje u svijetu i posve pripada svijetu, pa vidimo kako ostajemo bez ičega što zgrnemo svojim nasljednicima: naime, nije naše ono što ne možemo sa sobom ponijeti. Samo krepost prati mrtve, slijedi nas samo milosrđe koje, vodeći i prethodeći nam u nebeske stanove, po cijeni ništavna novca mrtvima stječe vječno boravište, kao što svjedoče zapovijedi Gospodinove koji nam kaže: “*Napravite sebi prijatelje od nepoštena bogatstva da vas, kad ono umine, prime u vječne šatore*” (Lk 16, 9). Evo, dakle, dobre i spasonosne zapovijedi, koja je kadra i lakomce potaknuti da propadljivo blago zamijene s onim vječnim, ono zemaljsko s onim što je nebesko.

(Ambrozije, *In Luc.*, 7, 122)

5. UZDRŽLJIVOST NIJE KOČNICA SAMO POHOTI

Razumiješ li to što neprestance ponavljam, da se uzdržljivost ne ograničava samo na ustezanje od bluda, nego da traži nadziranje i izbjegavanje i svih drugih poroka? Tko, dakle, ljubi novac, nije uzdržljiv. Naime, kao što netko traži tijela, tako ovaj ide za novcem. Štoviše, ovaj je neumjereniji, jer njega ne tjera ista silovitost nagona. Nevještini bi valjalo zvati ne kočijaša koji uzdama, a bez kočnica ne uspije ukrotiti vatrena konja, nego onoga tko ne uspijeva obuzdati nekoga mnogo krotkijega.

(Ivan Zlatousti, *In epist. ad Titum*, 5, 2)

XIX. NEDJELJA

Čitanja: Mudr 18, 3. 6-9

Heb 11, 1-2. 8-19

Lk 12, 32-48

1. VREDNOTE LJUDSKOG ŽIVOTA

Ne čini li vam se da je život kao dug i prostran put ili kao putovanje podijeljeno na dionice? To putovanje započinje majčinskim porodom i završava grobom kamo, tko prije, tko kasnije, svi stižemo; neki pošto prevale sve dionice, drugi već nakon prvih. S drugih putova, koji vode od jednoga grada do drugoga ako netko želi, može sići, može se zaustaviti; ovaj naprotiv, sve kad bismo putovanje i htjeli odgoditi, putnike nezaustavljivo tjera određenom cilju. I nije moguće da netko, tko je na vrata izašao te se zaputio, ne stigne do cilja. Svatko od nas, čim iziđe iz majčinskoga krila zahvaćen je rijekom vremena, uvijek iza sebe ostavlja proživljeni dan bez mogućnosti povratka. Mi se radujemo godinama što prolaze i na raznim smo dionicama sretni kao da nešto stječemo i čini nam se divno kad netko od mladića izrasta u čovjeka ili od muževna čovjeka postaje starcem. Ali zaboravljamo da je sve vrijeme što ga proživjesmo vrijeme koje više nemamo; tako se nesvjesno život troši, premda ga mi mjerimo vremenom koje je prohujalo. I ne mislimo da je neizvjesno koliko nam preostala vremena želi udijeliti onaj koji nas je poslao na ovo putovanje i kad će nam

otvoriti vrata ulaska u stalno boravište te da uvijek moramo biti spremni na odlazak odavde. Ta kaže nam: *“Neka vam bokovi budu opasani i svjetiljke upaljene, a vi slični ljudima što čekaju gospodara kad se vraća, spremni da mu odmah otvore čim pokuca”* (Lk 12, 35-36)... Zanemarimo ono beskorisno i brinimo se za ono što je uistinu naše. Ali što je uistinu naše? Duša po kojoj živimo i koja je razumna, te tijelo što nam ga je Stvoritelj dao kao provodnika na putovanju ovim životom. To je čovjek, duh u komplementarnu tijelu. Njega sazdaje Stvoritelj u majčinskom krilu. On porodom dolazi na svjetlo. On je određen da gospodari zemaljskim stvarima. Stvorenja su mu podložena da nad njima vlada. Dan mu je zakon da bude nalik svome Stvoritelju i na zemlji znak stege na nebu odakle dolazi. Njega se poziva pred sudište Boga koji ga je poslao; poziva ga se na sud i primit će plaću za ono što čini u životu. Kreposti će biti naša svojina, budu li pomno združene s naravi; i ne napuštaju nas, ne otjeramo li ih porocima, nego pred nama idu u buduću slavu i među anđele postavljaju onoga tko ih gaji te vječno blistaju pred Stvoriteljevim očima. Bogatstvo pak i naslovi, te slava i naslade i čitavo mnoštvo toga što se zbog naše ludosti svednevice množi, neće s nama doći u život i neće nas pratiti na izlasku. No, za svakog čovjeka ostaje stalno i sigurno ono što reče pravednik: *“Gol iziđoh iz krila majčina, gol ću se onamo i vratiti”* (Job 1, 21).

(Bazilije Cezarejski, *Hom. Quod mundanis*, 2 sl., 5)

2. SVRŠETAK SVIJETA

Bdijte nad svojim životom! Neka se vaše svjetiljke ne ugase, pojasa sa svojih bokova ne skidajte, već budite spremni. Ne znate sata u koji vaš Gospodin dolazi (usp. Mt 24, 42-44). Često se okupljajte i molite ono što je za vaše duše, jer vam sve vrijeme vašeg vjerovanja neće koristiti, ne budete li na koncu savršeni. U posljednje će se, naime, dane umnožiti lažni proroci i kvaritelji, ovce će se preobraziti u vukove (usp. Mt 7, 15) i ljubav će se preobratiti u mržnju. S porastom bezakonja jedni će druge zamrziti, progoniti i izdavati. Tada će se pojaviti zavodnik svijeta kao sin Božji i činit će znakove i čudesu. Zemlja će se predati u njegove ruke, i počinut će zlodjela kakva se nikad nisu dogodila od postanka svijeta. Tada će ljudski rod ući u vatru kušnje i mnogi će se smutiti i propasti. Oni pak, koji u vjeri ustraju, bit

će spašeni (usp. Mt 24, 10-12) od njegova prokletstva. I onda će se pojaviti znakovi istine: najprije znak otvorenih nebesa, zatim znak glasa trublje i napokon uskrsnuće mrtvih. No, ne sviju, nego kako je rečeno: “Doći će Gospodin i svi sveti s njime“ (Zah 14, 5). Tada će svijet vidjeti Gospodina kako dolazi na oblacima nebeskim (usp. Mt 24, 30).

(*Didaché*, 16, 1-8)

SVETKOVINA UZNESENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE

1. DJEVIČINA SMRT I UZNESENJE

U razmatranjima u duhu se veoma često vraćam uznesenju Majke Božje i pri tom mi se nameće jedno pitanje istraživanja vrijedno i od koristi da ga se razriješi, a kad vam ga se izloži i vama će se ukazati puno miline. Zapravo, pitamo se zašto prigodom Gospodinova uzašašća Majka, koja ga je obavijala neizrecivom ljubavlju, nije njega odmah slijedila. Nije ju tištila nikakva sjena grijeha, nikakva mrlja nije okaljala njezin život; njezina ju je ljubav činila žarčom od žeravnjaka, njezina čistoća blistavijom od svjetlosti, njezin nečuveni djevičanski porod sjajnijim od samih nebeskih stanovnika: dakle, izgleda čudno što ona nije odmah zajedno sa Sinom bila odvedena u nebo.

Bez sumnje, Henoh je u čistoći srca hodio s Bogom i više ga se ne vidje jer ga je Bog ugrabio. Jednako tako, piše da je Ilija raspaljen plamenom ljubavi bio uzet na ognjenim kolima koja su vukli vatreni konji. Ona pak, koja je čistoćom srca nadmašivala Henoha i u prvenstvu ljubavi bila mnogo veća od Ilije, zašto ona nije odmah odnesena u nebo zajedno s onim koga je bila rodila? Doista, ona bijaše milosti puna i blagoslovljena među svim ženama. Samo je ona zavrijedila začeti pravoga Boga od pravoga Boga. Djevica ga je donijela na svijet; Djevica dojila privijajući ga na svojim grudima i hranila ga predanom brižljivošću sluškinje. Naposljetku, s njim umirućim u duhu je patila više nego u tijelu, a kad je uskrsnuo, u duhu je s njime ponovno oživjela. Zašto onda kad on uzlazi ne uzlazi s njime? Dakako, njezino presveto tijelo, koje je zatrudnjelo po Duhu Svetom, koje je nabubrilo od

klice velikoga Kralja, u kojemu je Bog postao čovjekom, Riječ je postala tijelom, i u kojemu je Kristovim posredovanjem tjelesno boravila punina božanstva (usp. Kol 2, 9), to je njezino tijelo, čini se, trebalo biti uvedeno u nebo već u trenutku kad je Gospodin u nj uzašao. Zašto je onda ovaj ulazak, makar i za kratko vrijeme, odgođen i ona ostala odijeljena od svoga Sina? Zašto njezina tako sveta, od ognja žarča želja nije odmah ispunjena?

To međuvrijeme Kristovim učenicima nije bilo mala utjeha. Međuvrijeme Majci nije ništa oduzelo, dok je svijetu pribavilo lijekove spasenja. Gospodin Isus zapravo htjede da se nakon njegova povratka Ocu apostoli mognu radovati majčinskoj skrbi i odgoju. Ukoliko već bijahu poučeni Duhom, još su mnogo toga imali naučiti od nje koja svijetu dade Sunce pravde i učini da iz njezina bezgrjednog krila kao s netaknute livade za nas provre izvor Mudrosti. Konačno, u svojoj divnoj dobroti Providnost htjede da râna Crkva, koja Boga viđe nije vidjela nazočna u našem tijelu, mogne gledati njegovu Majku i bude utješena tako ljupkim prizorom.

Doista, što je tako ljupko, tako krasno i tako mило kao pogled na Majku Stvoritelja i Otkupitelja sviju? Ako se toliko želi vlastitim očima vidjeti grob našeg Otkupitelja, koji još uvijek postoji; ako je stijena na kojoj je počinuo sveti Jišajev izdanak toliko privlačna i slavna da k sebi mami svačije osjećaje i misli i religioznom draži sve vuče k sebi, koliku li je i kakvu radost moralo izazivati gledanje Majke Božje sve dok joj je božanska nježnost dopustila da, u skladu sa zajedničkom sudbinom, ostane s nama na zemlji?

O sretni puče, o blaženi naraštaju koji si zavrijedio biti prosvijetljen takvim prizorom! Da, blažen onaj vjerni i radosni naraštaj u čijem je okrilju posađeno drvo što donije plod života, blistala je majka pravog svjetla, pojavilo se zatvoreno i zapečaćeno vrelo iz kojeg je provro izvor Davidova doma, otvoren za očišćenje od grijeha i nečistoća. Tako velika povlastica, taj nebeski dar, ta osobita milost bijahu udijeljeni Crkvi prvih kršćana.

Konačno, Djevica je Majka otvarala pristup svim milostima koje bijahu u njoj. Svijetleći plamenom svete ljubavi na prvi je pogled zaista blago raspaljivala srce onome tko joj se približavao, dušama je nadahnjivala vjeru, savjetovala čednost, ures čistoće, privlačila pobožnosti. Mirisala je cvijetom [sic] djevičanstva, sijala novo polje čistoće, pružajući očima krepost poniznosti i pokazujući znakove iskrenosti. Obavijena sjajem bez zalaza,

a lice joj kao gorući plamen. Brza ognjena rijeka izlazila je iz nje da spali njezine neprijatelje, a prijatelje zagrije, u pomoć pritekne bližnjima, a u pepeo pretvori one koji je nisu ljubili...

Pa ako je za jedne, tj. za neprijatelje, bila na smrt zadah smrti, za druge, one koji vjerovahu u njezina Sina, bijaše miris života na život. Naime, kako svi u Evi umiru, tako će u Mariji svi biti oživljeni. I kao što isto tako po Evinu grijehu svijet bijaše osuđen, tako po Marijinoj vjeri svemir bi obnovljen. Jedna bijaše zaražena smrtnim otrovom kojeg prenije na svoje potomke; druga bijaše prožeta životnim lijekom kojeg pretoči u sve vjernike. Jedna zbog nesretna vjerovanja zmiji pade; druga se podiže i prema Božjem obećanju u Knjizi Postanka, zmiji satire glavu. Od početka naviještena, a sada udijeljena Crkvi prvih kršćana; obećana od vijeka, očitovana je na koncu vremenâ.

Tko, dakle, ne bi pohitao, tko ne bi potrčao s krajeva zemaljskih kako bi motrio krasotu onoga časnog veličanstva i gledao ono lice urešeno svakovrsnom milinom, i uzvišenim dostojanstvom te moći kojoj nema ravne? Doista, ništa se slično nije moglo naći među Adamovim sinovima i kćerima; ništa jednako među prorocima, apostolima ili anđelima. Nebo i zemlja nisu dali ništa što bi se s njom moglo mjeriti. Koga, dakle, pod oblacima nebeskim s njom porediti, tko li će među Božjom djecom biti sličan Majci Gospodinovoj?

Promotri kako je ispravnom rasporedbom i prije uznesenja po svoj zemlji zablistalo njezino divno ime i kako se posvuda o njoj raširio slavni glas i prije nego njezino veličanstvo bijaše uzneseno nad nebesa. Doista, dolikovalo je da Djevica Majka zbog časti svoga Sina najprije vlada na zemlji pa da naposljetku uz slavu u baštinu primi nebo; da ovdje dolje bude obasuta te gore prodre u svetoj punini i kao Duhom Gospodnjim prenošena iz kreposti u krepost, iz slave u slavu.

Tako je već u tijelu uživala predokus budućega kraljevanja; sad uzdizanjem Bogu u neizrecivu uzvišenost, sad blagonaklona prema bližnjima u neiskazivoj ljubavi. S jedne strane anđeli je okruživahu služenjem, s druge ljudi je štovahu svojom odanošću. S ostalim anđelima dvorio je arkandeo Gabrijel; a Ivan, radujući se što je njemu djevcu pod križem bila povjerena Majka Djevica, služio joj je zajedno s drugim apostolima. Jedni su se veselili što vide svoju kraljicu, a drugi svoju učiteljicu; i jedni i drugi, pak, iskazivahu joj srdačnu odanost.

(Amadej Lozanski, *Hom. 7 in Assumpt.*)

2. UZNESENJE SVIJETU NE ODUZIMA MARIJINU MILOSRDNU ZAŠTITU

Vrijeme je, Majko, da te povedem sa sobom. Kao što si radošću ispunila zemlju i one što na zemlji borave, o milosti puna, tako obraduj i nebesnike. Razveseli kuću moga Oca: osvježi duše svetaca. Videći, naime, tvoje slavno uznesenje usred mnoštva anđela uvjerit će se da se po tebi dio njih nastanjuje u mom svjetlu. Dođi, dakle, radosno. Zdravo, blažena i sada kao i nekoć (Lk 1, 28); doista, u punini imaš ono što se izražavalo riječima *milosti puna*. Primila si radosnu vijest kad si me začela; sada uživaj pozvana na uznesenje sa mnom. Neka te ne uznemiruje odlazak sa svijeta koji se svojim željama izopačuje. Ti nadilaziš njegovu pokvarenost, a ne ostavljaš bez pomoći one koji su na svijetu, nego poput mene, koji nisam od svijeta, ali milosrdnim očima gledam one koji su u svijetu i vodim ih svojom providnošću, tako tvoja zaštita svijetu nikad neće biti uskraćena sve do njegova svršetka.

Nebriga za tijelo neće te upropastiti: okrenut ćeš se punijem životu, radosnu odmoru, većem i spokojnijem miru, životu bez ikakva jada, neokaljanim užiticima, prevedroj vječnosti, besmrtnom veselju, svjetlu bez zalaza, danu bez večeri; okrenut ćeš se meni, Stvoritelju svome i svega ostaloga. Jer tamo gdje sam ja, tamo je vječni život, neusporediva radost, jedinstveno boravište, grad nepodložan smrti. Stoga gdje sam ja, moraš biti i ti, neodjeljiva majko, u nerazdjeljenu Sinu. Gdje je Bog, tu je svako dobro, svaka slast, sve je veselo. Nitko, tko je vidio moju slavu, ne želi otići. Nitko tko je okusio moj mir, više ne želi stvari propadljiva svijeta. Upitaj Petra ima li usporedbe između svijeta i Tabora, gdje je imao priliku na trenutak vidjeti moju slavu.

Dok si bila u propadljivu svijetu, u viđenju ti pokazah svoju moć, sada kad ga napuštaš, očitovat ću ti se licem u lice. Neka ti ne bude žao na zemlji ostaviti ono zemaljsko. Tvoje je tijelo moje; a budući da su moji svi krajevi zemlje, nitko iz mojih ruku neće ništa oduzeti. Povjeri mi svoje tijelo; tvoje neporočno tijelo vidjet će slavu jedinorođenoga Sina; tvoj bezgrješni duh vidjet će veličanstvo presvetog Duha.

Smrt se nad tobom neće moći ni s čim hvastati, jer si u svome krilu nosila Život. Bila si moja posuda; ništa je neće razbiti, ništa pomračiti. Dođi svome dobrodušnom Sinu, želim te usrećiti onako kako to može željeti jedan sin: želim ti uzvratiti za to što si me u svome krilu ugostila: želim ti platiti za mlijeko kojim si me dojila; želim te nagraditi što si me odgojila; želim

ti potvrditi da si moja majka. Ti, Majko, koja si me imala kao svoga jedinca, zacijelo ćeš htjeti biti sa mnom; vrlo dobro znam da svoju ljubav ne možeš usmjeriti prema nekom drugom sinu. Ja sam te učinio Djevicom Majkom. Ja ću te učiniti sretnom majkom svoga Sina. Učiniti ću svijet tvojim dužnikom i još više proslaviti tvoj odlazak sa svijeta. Učinit ću te bedemom svijetu, mostom onima koje udaraju valovi, štapom onima koji posrću, odvjetnicom grješnika, stubištem što smrtnike vodi u nebo.

Dođi, blažena. Otvori raj što ga je Eva tvoja rođakinja, pripadnica tvoga roda bila zatvorila. Uđi u radost svoga Sina. Napusti zemaljski Jeruzalem: pohiti u nebeski grad; jer će plač zemaljskog Jeruzalema trajati kratko, kao što je pisano: *u onaj dan plač velik će nastati, poput plača mogranja, kad ga se u polju siječe* (Zah 12, 11). Pruži se u grobu u Getsemaniju, ali samo prividno: neću te dugo ostaviti samu. Doći ću ti čim budeš pokopana, ne da bih bio iznova začet, nego da mi budeš družica. S pouzdanjem položi svoje tijelo u Getsemaniju, kao što sam ja prije muke na tom istom mjestu prostro svoja tjelesna koljena. Kao što sam se odatle, gdje bijah prignuo koljena, dragovoljno predao životvornoj smrti svoga križa, tako ćeš i ti nakon polaganja tvoga tijela odmah biti prenesena u život.

Doći će ti moji učenici i tvoj će pogreb s poštovanjem obaviti oni, duhovni sinovi moga svjetla. Njima sam, sama si svjedok, dao milost posinaštva; stoga, dok ti oni iskazuju čast, znaj da ti čast iskazujem ja i da upravo ja svojim rukama pripremavam tvoj ukop. Nije, naime, ispravno da sve to obavi itko drugi osim mojih apostola, u kojima također boravi Duh Sveti i koji će, o bezgrješna, predstavljati moju osobu u čast tvoga ukopa.

(German Carigradski, *Hom. in Assumpt.*, 1824-1826)

XXI. NEDJELJA

Čitanja: Iz 66, 18-21

Heb 12, 5-7. 11-13

Lk 13, 22-30

1. BROJ SPAŠENIH

Zacijelo, malo je onih koji se spašavaju. Sjetite se pitanja iz evanđelja: *“Gospodine, je li malo onih koji se spašavaju?”* (Lk 13, 23). I što im Gospodin odgovara? Ne kaže: Nije ih malo;

niti mnogi su, nego: *“Borite se da uđete na uska vrata”* (isto, 24). Dakle, potvrdio je da su malobrojni, jer ako su vrata uska, samo rijetki mogu ući. U drugoj prilici također kaza: *“O kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u Život, i malo ih je koji njime hode; naprotiv, prostran je put koji vodi u smrt, i mnogo ih je koji njime idu”* (Mt 7, 13-14). Kako onda možemo misliti o mnoštvu? Počujte me, vi malobrojni. Mnogi me slušate, a čujete me malobrojni. Vidim gumno, ali tražim žito. Kad se žito vrši, zrnje se jedva vidi; ali zatim slijedi vijanje. Dakle, malo ih je koji se spasavaju, misli li se na mnogobrojne koji se osuđuju; ali ti malobrojni ipak su veliko mnoštvo. Kada dođe vijlač s lopatom u ruci, očistit će gumno, sabrat će žito u svoje žitnice, a pljevu će spaliti neugasivim ognjem (usp. Lk 3, 17). Pljeva se ne smije ismježivati žitu: ono što je rečeno, istinito je i nema nikakve obmane. Pa bili vi mnogi među mnogima, u usporedbi s drugima mnogima izgledate malobrojni. S ovog će gumna izići tako veliko mnoštvo da će ispuniti kraljevstvo nebesko. Krist Gospodin ne može sebi protusloviti. Reče da su malobrojni koji ulaze na uska vrata i da su mnogi koji širokim putem idu u propast, a reče i: *“Doći će mnogi s istoka i zapada”* (Mt 8, 11). Mnogi, zacijelo malobrojni: i malobrojni i mnogi. Znači li to neki malobrojni i neki mnogi? Ne. Upravo ti malobrojni su mnogi; malobrojni u usporedbi s onima koji propadaju, ali toliko brojni u odnosu na mnoštvo anđela. Počujte, predragi. Otkrivenje veli: *“Nakon toga vidjeh narod iz svakog jezika i plemena, i puka kako dolazi u bijeloj odjeći s palmama, a bijaše bezbrojno mnoštvo”* (Otk 7, 9). To je mnoštvo svetih. Pošto se prejasnim glasom gumno ovija, pročisti od mnoštva bezbožnih i lažnih kršćana te ukloni one koji se guraju, ali ne dodiruju Kristova tijela; pošto se, dakle, odstrane oni osuđeni, s kolikim će pouzdanjem mnoštvo koje stoji s desne strane bez straha od ikakva zla, bez bojazni da će izgubiti ikakvo dobro, sigurno da će s Kristom kraljevati, reći: *“Dobro znam kako je velik Gospodin”* (Ps 135, 5).

Ako, dakle, braćo moja, propovijedam zrnima žita, ako predodređeni za kraljevstvo nebesko shvaćaju što govorim, neka govore djelima, a ne riječima. Primoran sam reći vam ono što nikad ne bih smio izustiti. Naime, morao bih u vama naći razloge za pohvalu, a ne razloge za prijekor. Odmah ću reći. Budite svjesni dužnosti gostoprimstva; to je put kojim se stiže Bogu. Primiš li gosta, primaš svoga suputnika, jer svi smo putnici. Kršćanin je tko shvaća da je hodočasnik i u svome domu

i u svojoj domovini. Naša je domovina gore: tek gore nećemo biti pridošlice. Ovdje, pa i u vlastitom domu, svatko je putnik i namjernik. Ako nije putnik, onda ne odlazi. Ako će jednog dana otići, onda je putnik. Neka se nitko ne zavarava, htio ili ne htio, putnik je. Svoju kuću ostavlja djeci. Ništa ne govori: putnik je tko mjesto prepušta drugom putniku. Zar u hotelu ne ostavljaš mjesto drugome koji dolazi? Isto tako u svome domu. Tvoj ti je otac ostavio svoje mjesto, a ti ćeš ga prepustiti svojoj djeci. Ne ostaješ ovdje i ne ostavljaš ga nekome tko će ostati. Ako smo svi u prolazu, nastojmo učiniti nešto što ne prolazi da jednom kad prijeđemo i prispijemo tamo odakle se više ne odlazi, tu zateknemo svoja dobra djela. Čuvar je Krist, pa zar se bojiš da nećeš naći ono što tu ulažeš?

(Augustin, *Sermo* 111, 1-2)

2. NITKO NE DJELUJE BEZ KRISTOVE POMOĆI

Zapravo, i u tebi bijaše Gospodin – tako je to – bez Krista nitko ne vrši Kristovih djela: njegovom pomoću i blagoslovom mnogi kruhovi, koje si u njegovo ime primio, poput onih što ih učenici nekoć blagoslovljene primiše da ih razdijele, tebi su odmjereni za nebrojena usta siromaha; jedoše i nasitiše se; a od onoga što je preteklo, donijese pune košare. Ali ti sabra sve pretekle duhovne ulomke, apostolsku vjeru u dvanaest košara, duhovne milosti u sedam košara; ništa manje divno djelujući u tvojim kruhovima Krist je tvoj tjelesni kruh preobrazio u nebesku hranu i pripravio ti vječnu sitost. Naime, s punim pravom s ocima Abrahamom, Izakom i Jakovom na Kristovu gozbu sjedaš u svadbenom ruhu jer tamo zajedno sa svojim siromasima sjedi i Krist, pa u tebi “*Sin čovječji ima kamo nasloniti svoju glavu*” (Mt 8, 20).

(Paulin Nolanski, *Epist.* 13, 12)

3. Krepost je uvijek budna

Ne smije izgledati ni čudno ni neumjesno, ako onaj tko hodi uskim putem čuje ogovaranja. Kreposti je svojstveno mnoštvo tegoba, znoja, zasjeda i pogibelji. Ipak, ako je to put, nakon toga dolaze vijenac, nagrada i skrovita dobra kojima neće biti kraja. Utješi se, dakle, ovom mišlju: radosti i nevolje ovoga života protječu zajedno sa sadašnjim životom i s njim prestaju. Neka onda nikakva radost isprazno ne nadima tvoje srce, ali isto neka

te nikakva nevolja ne utuče. Dobar kormilar ne prestaje bdjeti, ako je more mirno, niti se smučuje, kad bjesni oluja.

(Ivan Zlatousti, *Epist.*, 45)

XXII. NEDJELJA

Čitanja: Sir 3, 19-21. 30-31

Heb 12, 18-19. 22-24a

Lk 14, 1. 7-14

1. PRAVA PONIZNOST

Htio bih ti reći da se čuvaš oholosti i preporučiti iskrenu poniznost tako da se u svim svojim djelima i u razmišljanjima o sebi nikada ne osjećaš sigurnom. Govorimo o ovom Božjem daru, iznimno korisnom da nam pomogne otkriti ne samo ono što je očito, nego i ono što je skriveno u našoj savjesti. To je mnogooblična krepost, krasna u svojim izvanjskim očitovanjima, ali daleko svjetlija i divnija u svojim unutaršnjim vidovima; gdje ništa nije tamno, zamučeno ni nespokojno, jer: *“Velik mir uživaju oni koji ljube zakon Božji; u svom hodu ni o što se ne spotiču”* (Ps 119, 165). Budući da trebamo govoriti o blaženoj poniznosti, odmah isključujemo sve oblike poniženja koji muče nemarne i nepostojane duše pa slavu poniznosti ne pripisujemo onome što ponizno nije. Neki čini proizašli iz nužde slični su onima iza kojih stoji odluka slobodne volje pa se skromnost može pobrkati s nemarnošću. No, jedno je nemati snage za djelovanje, a drugo je ukrotiti vlastitu silovitost i posve je različito ono što je rezultat neotklonjive slabosti, od onoga kad se neka snaga obuzdava strpljivošću. Tako je jedna riječ “siromaštvo”, ali nisu svi siromasi jednaki; jer jedno je uživanje u ispravno upotrebljavanu bogatstvu, a drugo je žaljenje što blago nisi uspio prigrabiti, ili što si ga izgubio. Jedan je i izraz “strah Božji”, ali jedno je bojati se Boga jer si sagriješio, a drugo je bojati ga se jer ne želiš sagriješiti; prvi je strah od kazne, a drugi je ljubav prema nagradi. Naime, čitamo: *“Savršena ljubav odgoni strah”* (1Iv 4, 18) i *“Svet je strah Gospodnji, ostaje svagda”* (Ps 19, 10). Odbacivši, dakle, onu prividnu poniznost koja uopće ne vrijedi, razmotrimo djela svjesne i voljne kreposti, djela

koja međusobno nisu sva jednaka, ali su ipak kreposti uvijek sukladna.

Prvo obilježje poniznosti jest vjernost obvezama zajedničkog življenja, po kojima ona stječe Božju dobrohotnost i sklapa veze društvenog života. Poniznost osnažuje ljubav. Apostol kaže: “*Ljubite se međusobno se poštujući*” (Rim 12, 10). A ljubav raste kad ponizni višima od sebe vjeruje, a postavljen na zapovjedni položaj, ne nadima se. Ljubav raste kad se siromah pred bogatašem lako prigiba, a bogataš siromaha sa zadovoljstvom podiže na svoj položaj: kad se plemić ne hvasta svojim obiteljskim naslovima, a siromasi ne gundaju ističući zajedničku narav; kad se ne računa više na sreću, nego na dobre običaje i kad se ne cijeni više kićena moć zlikovaca, nego priprosta pravednost starješinā. Od toga pravična i čedna prava u slozi, gdje nema nadmetanja da se sebe istaknulo nad drugima, niti uspješnost ono vlastito napuhuje, a tuđe zatire, neki divno napreduju prema onoj jakosti poniznosti, koja se sama od sebe postavlja iznad svakog dostojanstva...

Budući, dakle, da je Crkva Božja, koja je Tijelo Kristovo, u svojoj mnogostrukoj raznolikosti tako dobro sljubljena da svi, mada različiti dijelovi streme istoj slavi te od svakovrsnih ljudi, od svih stupnjeva službā, od svih djelā i od svih kreposti rađa nerazdvojivo jedinstvo ustrojstva i osobita krasota, pa cjelini ne nedostaje ono što ne nedostaje dijelovima, i u tolikoj je slozi da ne može ne pripadati svima ono što pripada pojedincu, očito je da tu mora biti neka vezivna snaga koja sve drži na okupu i sljubljuje svu mnogovrsnost i raznolikost svetih. Ta je snaga istinska poniznost koja je, unatoč različitosti položaja, uvijek sebi nalik. Naime, u položajima služba, u ljupkoj krotkosti, u dragovoljnom siromaštvu postoji velika raznolikost i iz jačine nakane nužno proizlazi više i manje; u pravoj poniznosti, naprotiv, nema podjele i sve je zajedničko, poniznost od svih koji je njeguju tvori jedno, jer ne podnosi nejednakosti.

(Pseudo-Prosper iz Akvitanije, *Ad Demetriadem*, 1-6, pripisivano Leonu Velikom)

2. PUT PONIZNOSTI

Pišeš da si zaljubljen u poniznost i da želiš spoznati kako od Boga dobiti tu milost. Ako, dakle, doista želiš izbjegavati oholost i zadobiti blaženi dar poniznosti, ne zanemaruj ono što ti može

pomoći da ga stekneš, štoviše, sve čini što pospješuje njezin rast. Naime, duša se prilagođava onome što ljubi i uvijek sve više postaje nalik onome što često čini. Budi, dakle, odijevanjem, načinom hodanja, jelom, sjedalicom i ležajem, jednom rječju u svemu jednostavna osoba; čak i govorom, kretnjama tijela, razgovorima; sve to mora naginjati osrednjosti, a ne razlikovanju. Budi dobar i blag prema bratu, zaboravljaj uvrede protivnikâ; budi čovječan i dobrohotan prema prezrenima, bolesnima budi na pomoć i potporu, prema onima koje su snašle žalosti, nevolje i jadi budi obazriv, ne prezri nikoga, u razgovoru budi blag, u odgovorima veseo, u svemu častan, svima na raspolaganju.

(Nil iz Ancire, *Epist.*, 3, 134)

3. “NARAŠTAJI ĆE ME ZVATI BLAŽENOM”

“*Odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom*”. Ako “svi naraštaji” shvatim posve jednostavno, držim da je to aluzija na vjernike. Ali ako pokušam razabrati dublje značenje, shvaćam koliko je poželjno dodati: “*Jer velika mi djela učini Svesilni*”. Upravo zato što “*tko god se ponizuje, bit će uzvišen*” (Lk 14, 11), Bog “je pogledao poniznost” blažene Marije; zbog toga joj je učinio velike stvari “*Svesilni, čije je Ime sveto*”.

(Origen, *In Luc.*, 8, 6)

(preveo Branko Jozić)